

BORÇLAR HUKUKU II-PRATİK ÇALIŞMALAR

BORÇLAR HUKUKU II-ARA SINAVI (17.04.2010)

SORU I: Berke bir alışveriş merkezinde kiraladığı dükkânda güzellik salonu işletmektedir. Berke 01 Mart 2007 tarihinde yapılan sözleşme ile işyerini 75 000 TL karşılığında Osman'a devreder. Osman bir ay kadar güzellik salonunu işlettikten sonra işlerin kötü gitmesi üzerine işyerini kapatmış ve dükkân içindeki malzemeler ile diğer araç gereçleri ihtiyaç sahiplerine bağışlamıştır. 01.12. 2007 tarihinde bir rahatsızlığı nedeniyle hastaneye kaldırılmıştır. Yapılan tetkikler sonucunda Osman'ın 2006 yılında karbonmonoksit zehirlenmesine maruz kaldığı ve bunun beyin fonksiyonlarında bozukluklara yol açtığı ve bu tarihten itibaren ayırt etme gücüne sahip olmadığı anlaşılmıştır. Bu tespit üzerine kardeşi Ceren, Osman'a vasi olarak atanmıştır. Ceren kardeşinin Berke ile yaptığı sözleşmeden 01.02.2008 tarihinde haberdar olmuştur. Ceren, Berke'ye başvurarak, kardeşiyle yaptığı sözleşmenin fiil ehliyetinin bulunmaması sebebiyle batıl olduğunu, bu nedenle de Osman'ın ödediği 75 000 TL'nin iadesini talep eder. Berke, söz konusu parayı ancak işyerinin kendisine devri karşılığında iade edebileceğini, fakat ortada bir güzellik salonu kalmadığı için satım bedelini iade ile yükümlü olmadığını ileri sürmüştür.

- a) Ceren'in kanuni temsilci sıfatıyla Osman'ın ödediği 75 000 TL'in iadesine ilişkin talebinin hukuki dayanağı nedir? İlgili müessesenin şartlarını da belirterek gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

Olayda bir sebepsiz zenginleşme söz konusudur. Sebepsiz zenginleşmenin şartlarının ana hatları itibarıyla belirtilmesi gerekecektir. Ayrıca olayda edime dayalı sebepsiz zenginleşme türlerinden "geçersiz sebebe dayanan iktisabın" söz konusu olduğunu belirtmek gerekir. Çünkü taraflar arasındaki satım sözleşmesi fiil ehliyetinin bulunmaması nedeniyle batıldır.

- b) Berke, devrettiği iş yerinin kendisine iade edilmesinin artık imkânsız hale geldiğini ileri sürerek 75 000 TL'yi iade etmekten kaçınabilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız.(20 p).

Taraflar arasındaki satım sözleşmesi geçersiz olduğundan, daha önce yerine getirilen edimlerin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi gerekecektir. Bu noktada tarafların iade borçlarının kapsamının ne şekilde belirleneceği sorunu ortaya çıkacaktır. Osman işyerini kapatıp içindeki eşyaları da bağışladığı için BK.m.63/I hükmünde iyiniyetli iade borçlusuna tanınan zenginleşmenin mevcut olmadığı savunmasında bulunabilecek ve iade borcundan kurtulacaktır. Burada açıklığa kavuşturulması gereken sorun, iade borcundan kurtulan Osman'ın (onun kanuni temsilcisi olarak Ceren'in) satım bedelinin iadesini talep edip edemeyeceğidir. İki taraf borç yükleyen sözleşmelerin tasfiyesinde ortaya çıkan bu soruna ilişkin olarak iki teori mevcuttur. "İkili sebepsiz zenginleşme

teorisine" göre tarafların iade borçlarının kapsamı birbirinden bağımsız olarak hesaplanır. Bu nedenle bir taraf zenginleşmenin artık mevcut olmadığı defnileri sürerek iade borcundan tamamen kurtulsa bile diğer taraftan iadeyi talep edebilecektir. Buna karşılık "saldo teorisine" göre iade borcundan kurtulan taraf sadece, iade borcundan kurtulduğu edimin objektif değeri ile diğer tarafın iade etmesi gereken edimin değeri arasındaki farkı talep edebilecektir. Ancak saldo teorisinin de bazı istisnaları vardır. Bunlardan birini de fiil ehliyeti bulunmayan tarafın iade borcunun belirlenmesi oluşturmaktadır. Buna göre saldo teorisin kabul edilmesi durumunda dahi söz konusu bu istisna nedeniyle fiil ehliyetine sahip olmayan Osman'ın iade borcu ikili sebepsiz zenginleşme teorisinde olduğu gibi hesaplanacaktır ve Osman iade borcundan kurtulmasına rağmen karşı taraftan satım bedelin tamamının iadesini talep edebilecektir. Dolayısıyla hangi teori kabul edilirse edilsin Berke 75 000 TL tutarındaki satım bedelini iadedden kaçınamayacaktır.

- c) İade talebinin tabi olduğu zamanaşımı süresini ve bu sürenin hangi andan itibaren işlemeye başlayacağını belirtiniz. (5 p.).

Sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanan iade talebi, hak sahibinin iade talebine sahip olduğunu öğrendiği andan itibaren bir yılın, her durumda zenginleşmenin gerçekleştiği tarihten itibaren 10 yılın geçmesi ile zamanaşımına uğrar. Olayda Osman'ın temsilcisi Ceren söz konusu sözleşmeden 01.02.2008 tarihinde haberdar olmuştur ve bir yıllık süre bu andan itibaren işlemeye başlayacaktır.

SORU II: İsmail, Serhat'a ait otomobil galerisinde ikinci el Opel marka bir otomobili görür ve çok beğenir. Otomobilin fiyatı 20 000 TL'dir. Kısa bir deneme sürüşünün ardından taraflar satım sözleşmesini yaparlar. Anlaşmaya göre, İsmail sözleşmenin yapılmasını takip eden birkaç gün içinde satım bedelini ödeyerek otomobili teslim alacaktır. Aradan iki gün geçtikten sonra İsmail galeriye uğrar ve kredi kartı ile satım bedelini ödeyerek otomobili teslim almak istediğini bildirir. Serhat, kredi kartı ile ödemeyi sadece yeni otomobiller bakımından kabul ettiğini, ikinci el otomobiller bakımından bunun mümkün olmadığını ve satım bedelini nakit olarak ödemesi gerektiğini bildirir. İsmail galerinin kapısında kredi kartı ile ödemenin mümkün olduğunu gösteren bir logonun yer aldığını belirterek kredi kartı ile ödeme hususunda ısrar eder. Serhat'ın bunun kesinlikle mümkün olmadığını belirtmesi üzerine İsmail galeriyi terk eder.

İsmail aynı gün diğer bir galeride daha çok hoşuna giden başka bir otomobil görür ve satım bedelini kredi kartı ile ödeyerek otomobili satın alır. Ardından da Serhat'ı telefonla arayarak kredi kartı ile ödemeyi kabul etmediği için artık otomobili istemediğini, sözleşmeden döndüğünü belirtir. Serhat bunun üzerine kredi kartı ile ödemeyi kabul edeceğini ve hemen gelip otomobili teslim alabileceğini söyler; ancak İsmail bu teklifi reddeder. Bunun üzerine Serhat aralarındaki sözleşme uyarınca İsmail'den 20 000 TL'nin ödenmesini talep eder. İsmail sözleşmeden dönme hakkını kullandığını ve artık kendisine borçlu olmadığını bildirir.

- a) İsmail'in 20 000 TL'yi ödemekten kaçınması haklı mıdır? Olayda sözleşmeden dönme hakkının kullanılması için gerekli şartların mevcut olup olmadığını tartışarak açıklayınız. (20 p.).

İsmail'in 20 000 TL'yi ödemekten kaçınmakta haklı olması, ancak dönme hakkının şartlarının olayda gerçekleşmesi durumunda söz konusu olabilir.

Taraflar arasında geçerli bir sözleşmenin kurulduğu açıktır. Gerçi sözleşmede kredi kartıyla ödemenin mümkün olup olmadığı hususunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak galerinin giriş kapısında kredi kartı logosunun bulunması ve Serhat'ın Osman'ı ikinci el otomobiller bakımından kredi kartıyla ödemenin mümkün olmadığı hususunda başlangıçta uyarmaması nedeniyle, güven teorisine göre yapılacak yorum sonucunda kredi kartıyla ödemenin mümkün olduğu sonucuna varılacaktır.

İsmail kredi kartıyla ödemeye hazır olduğunu bildirmesine rağmen Serhat'ın aracı teslimden kaçınması onun temerrüde düşmesine yol açacaktır. Temerrüdün en önemli şartlarından biri olan ihtar şartı somut olayda gerçekleşmiştir. Zira İsmail ısrarla otomobilin teslimini talep etmiştir ve İsmail'in bu talebi ihtar niteliği taşır. Dolayısıyla olayda borçlu temerrüdü gerçekleşmiştir.

Kural olarak dönme hakkının kullanılabilmesi için İsmail'in Serhat'a ek süre vermesi gerekirdi. Ancak BK.m.107'de belirtilen hallerde ek süre vermeye gerek bulunmamaktadır. Bunlardan birini de borçlunun hal ve davranışlarından ek süre verilmesinin anlamsız olacağının anlaşılması oluşturmaktadır. Serhat kredi kartı ile ödemeyi kesinlikle kabul etmeyeceğini bildirdiği için İsmail ek süre vermeden dönme hakkını kullanabilecektir. Sonuç olarak İsmail'in dönme hakkını kullanmasının şartları somut olayda gerçekleşmiştir. Dönme hakkının kullanılması üzerine tarafların edim yükümlülükleri ortadan kalkacağı için Osman'ın 20000 TL'yi ödemekten kaçınması haklıdır.

- b) Serhat kredi kartı ile ödemeyi prensip olarak kabul etmediğini, ancak bu kararını yeniden gözden geçirmek için zamana ihtiyacı olduğunu belirtmiş olsaydı vereceğiniz cevap değişir miydi? Neden? (10 p.).

Bu ihtimalde dönme hakkı ek süre vermeden kullanılamaz. Zira Serhat kredi kartı ile ödemeyi kesin olarak reddetmediği için bir önceki şıkta belirtilen istisnai durum söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla bu ihtimalde İsmail'in kullandığı dönme hakkı geçersiz olacak ve satım bedelini ödeme yükümlülüğü devam edecektir.

SORU III: Ankara'da ikamet eden Bekir, uzun zamandır kullanmadığı 1998 model kamyoneti, 2008 Nisan ayında Antalya'da küçük bir market işleten arkadaşı Cemal'e ödünç verir. Cemal kamyoneti, marketine mal taşımak için kullanmaktadır. Aradan bir ay geçtikten sonra Bekir komşusu Mehmet'e rastlar ve sohbet esnasında söz dönüp dolaşıp kamyonete gelir. Mehmet, Ankara/Gölbaşı'ndaki çiftliğindeki işleri

nedeniyle bir taşıma aracına ihtiyacı olduğunu ve kamyoneti kendisine satıp satamayacağını sorar. Bekir bu teklifi memnuniyetle kabul eder ve 02 Mayıs 2008 tarihinde taraflar kamyonetin 20 000 TL karşılığında devri hususunda anlaşılır. Bu arada Bekir kamyonetin arkadaşı Cemal'de olduğunu, ondan kamyoneti hemen talep etmesinin uygun olmayacağını, onun işlerinin aksamaması için bir süre vermek istediğini belirtir. Mehmet bu durumu anlayışla karşılar ve sözleşmede kamyonetin 01 Haziran 2008 tarihinde teslim edileceği kararlaştırılır. Satım bedeli olan 20 000 TL Mehmet tarafından Bekir'e peşin olarak ödenir.

01 Haziran 2008 tarihine gelindiğinde Mehmet Bekir'e bir SMS göndererek kamyoneti teslim etmesini ister. Bunun üzerine Bekir Mehmet'e telefon ederek, kamyonetin Antalya'da Cemal'de olduğunu, zaten bu durumdan kendisini daha önceden haberdar ettiğini, kendisinin Cemal ile konuştuğunu ve Cemal'in Antalya'daki iş yerinden kamyoneti alabileceğini belirtir. Mehmet kamyonetin kendisine Ankara'da teslim edileceğini zannettiğini, Antalya'ya gitmek için ne keyfinin ne de zamanın bulunduğunu bildirerek bu teklifi kabul etmez. Aradan geçen günler zarfında taraflar arasındaki tartışmalar alevlenerek devam eder; ancak bir sonuca ulaşamaz. Bekir kamyoneti Ankara'da teslim etme yükümlülüğünün bulunmadığı kanısındadır. Mehmet ise kamyonet kendisine Ankara'da teslim edilmesi konusunda ısrarlı olduğunu; aksi takdirde ödediği satım bedelinin kendisine iade edilmesi gerektiğini belirtir.

- a) Sözleşme konusu kamyonetin ifa yeri neresidir? Neden? Gerekçeli olarak açıklayınız. (5 p.).

İfa yerinin neresi olduğu öncelikle tarafların anlaşmasına göre belirlenir. Olayda taraflar arasındaki sözleşmede ifa yerinin neresi olduğu konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle Borçlar Kanununun tamamlayıcı hükümleri devreye girecektir. Satım konusu ikinci el kamyonet bir parça borcudur. Borçlar kanununa göre parça borçlarının, sözleşmenin yapıldığı anda borç konusu şeyin bulunduğu yerde ifa edilmesi gerekir. Sözleşme yapıldığı anda kamyonet Antalya'da bulunduğu için, ifa yeri Antalya'dır.

- b) Mehmet kamyonetin kendisine Ankara'da teslim edilmemesi üzerine ödediği satım bedelinin iadesini talep edebilir mi? Neden? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Mehmet satım bedelinin kendisine iadesini talep edemez. Satım bedelinin iadesini talep edebilmesi için Bekir'in borçlu temerrüdünde bulunması ve Mehmet'in bunun üzerine sözleşmeden dönme hakkını kullanması gerekir. Oysa olayda

Bekir borçlu temerrüdüne düşmemiştir. Çünkü ifa yeri Antalya'dır ve Bekir borcunu Antalya'da ifaya hazır olduğunu Mehmet'e bildirmiştir. Mehmet'in Bekir tarafından yapılan usulüne uygun ifa önerisinin Mehmet tarafından haklı bir sebep olmaksızın reddedilmiş olması onu alacaklı temerrüdüne düşürecektir. Mehmet'in alacaklı temerrüdünde bulunması nedeniyle Bekir'in borçlu temerrüdüne düşmesi söz konusu olmayacaktır. Bekir borçlu temerrüdünde bulunmadığı için de Mehmet'in sözleşmeden dönmesi ve satım bedelinin iadesini talep etmesi söz konusu olmayacaktır.

- c) Bekir kamyoneti teslim borcundan nasıl kurtulabilir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

Bir önceki şıkta belirtildiği üzere Mehmet alacaklı temerrüdüne düşmüştür. Kamyoneti teslim borcu bulunan Bekir, onu tevdi ederek bu borcundan kurtulabilir. Çünkü alacaklı temerrüdü halinde bir şeyin(mal veya para) teslimine ilişkin borçlarda borçlunun borçlanılan şeyi tevdi etme hakkı mevcuttur. Tevdi yerini ifa yerindeki hakim belirler. Ticari eşya hakim kararı olmaksızın dahi bir ardiyeye tevdi edilebilir. Tevdi borçlunun borcundan kurtulması sonucunu doğurur

BORÇLAR HUKUKU II-FİNAL SINAVI (22.05.2010)

(Sınav Süresi: 110 Dakika)

SORU I: Ankara'daki arsası üzerinde tamamlandıktan sonra kiraya vermek üzere bir iş merkezi yaptırmak isteyen Göksel, projelerin hazırlanması için çeşitli mimarlarla görüşmüştür. İstanbul'da faaliyette bulunan mimar İsmail, söz konusu projeyi, 400.000 TL'na hazırlayabileceğini belirtmiştir. Göksel, daha önce aldığı tekliflerle kıyasladığında bu teklifi son derece elverişli bulmuştur. Gerçekten de Göksel'in görüştüğü mimarlar arasında İsmail'in verdiği teklife en yakın teklif, mimar Berke tarafından verilen 500.000 TL'lık tekliftir. Göksel, ayrıntıları görüşmek üzere birkaç kez Ankara'dan İstanbul'a gitmiş ve toplam 3.000 TL tutarında seyahat harcaması yapmıştır. Taraflar arasındaki görüşmeler, 01 Mart 2009 tarihinde sözleşmenin yapılması ile sonuçlanmıştır. Taraflar arasında yapılan sözleşmeye göre, İsmail projeyi 01 Temmuz 2009 tarihinde teslim edecek, Göksel ise iş bedeli olan 400.000 TL'yi peşin olarak ödeyecektir. Ayrıca sözleşmede, projenin zamanında teslim edilmemesi durumunda Göksel'in İsmail'den herhangi bir talepte bulunamayacağı kararlaştırılmıştır. Göksel, sözleşme gereği ödemesi gereken 400.000 TL'yi ödeyerek, hayallerini süsleyen iş merkezinin projesine ilişkin sözleşmeyi yapmış olmasının verdiği mutlulukla Ankara'ya dönmüştür.

01 Temmuz 2009 tarihine gelindiğinde İsmail projeyi teslim etmemiştir. Göksel, birkaç gün gecikmenin normal olduğunu düşünerek bir hafta beklemiş; ancak İsmail'den bir haber çıkmaması üzerine onun bürosunu aramıştır. İsmail telefonda, bu sıralar bürosunun çok rağbet gördüğünü, hattâ en son Atatürk Kültür Merkezinin yenilenmesi işini aldıklarını, bu işten büyük gelir beklediğini, bu nedenle iş merkezine ilişkin projeyi en erken 01 Şubat 2010 tarihinde teslim edebileceğini belirtmiştir. Göksel inşaata 2009 yazında başlamak istediğinden, başka mimarlarla görüşmüş; ancak inşaat sektöründe yaşanan canlanma nedeniyle fiyatların aşırı ölçüde arttığını tespit etmiştir. Söz konusu proje için verilen en ucuz teklif 800.000 TL olmuştur. Ayrıca yeni bir mimarla hemen anlaşsa dahi iş merkezinin tamamlanması en az 4 ay gecikecektir. Göksel'in bu sebeple uğrayacağı toplam kira kaybı yaklaşık 100.000 TL tutarındadır.

- 1) Göksel, ödediği 400.000 TL'yi geri isteyebilir mi? Bunun için gerekli şartların somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğini de inceleyerek gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

Göksel'in ödediği 400.000 TL'nın geri verilmesini isteyebilmesi için borçlu temerrüdü sebebiyle sözleşmeden dönme hakkını kullanması gerekir. Tam ve doğru bir cevap için borçlu temerrüdünün şartlarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi ve iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde borçlu temerrüdü halinde alacaklıya tanınan haklardan ve bu hakların kullanılabilmesi için yerine getirilmesi gereken formalitelerden genel olarak bahsedilmesi gerekmektedir.

Bu noktada iki hususa özel olarak değinilmesi gerekir: İlk olarak, sözleşmede borcun ifası için **“belirli bir vade”** (kesin vade değil!) kararlaştırıldığı için İsmail ihtara gerek olmadan temerrüde düşmüştür.

İkinci olarak sözleşmeden dönme hakkının kullanılabilmesi için Göksel’in İsmail’e ek süre vermesine gerek bulunmamaktadır. Çünkü İsmail, Göksel’e iş merkezine ilişkin projeyi en erken 01 Şubat 2010 tarihinde teslim edebileceğini söylemiştir. Dolayısıyla **ek süre tayin edilmesi anlamsız** olacaktır. BK.m.107 hükmünde borçlunun hal ve davranışlarından ek süre tayininin anlamsız olacağının anlaşılması halinde ek süre tayinine gerek bulunmadığı düzenlenmiştir.

2) İade talebinin hukuki sebebini bu konuda doktrinde ileri sürülen görüşleri de aktararak açıklayınız. (10 p.)

Alacaklının sözleşmeden dönmesi halinde iadenin hukuki temeline ilişkin olarak doktrinde şu görüşler ileri sürülmektedir.

Klasik dönme görüşüne göre, dönme hakkının kullanılması ile birlikte sözleşme geçmişe etkili olarak ortadan kalkar ve daha önce yerine getirilmiş edimlerin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi gerekir.

Kanuni borç ilişkisi teorisini savunan yazarlara göre ise, iade borcu kanundan doğar ve BK. m. 125 hükmü uyarınca 10 yıllık zamanaşımı süresine tabidir. İadenin kapsamı bakımından sebepsiz zenginleşme hükümleri kıyasen uygulanır.

Klasik dönme teorisini sebebe bağlılık ilkesi ışığında yeniden yorumlayan **aynı etkili dönme teorisine** göre ise, dönme hakkının kullanılması ile hukuki sebep ortadan kalktığı için maddi edimlerin iadesi ilk planda istihkak davası ile talep edilecektir. İstihkak davasının mümkün olmadığı durumlarda iade sebepsiz zenginleşme hükümlerine tabi olacaktır.

Dönüşüm teorisine göre, dönme hakkının kullanılması ile birlikte sözleşme sona ermeyip sadece içerik değiştirdiğinden, tasfiye sözleşme hukuku kurallarına göre gerçekleşecektir. Dolayısıyla iade talepleri bakımından da 10 yıllık sözleşmesel zamanaşımı süresi uygulanacaktır.

3) Taraflar arasındaki sözleşmede yer alan ve projenin zamanında teslim edilmemesi durumunda Göksel’in İsmail’den herhangi bir talepte bulunamayacağına ilişkin hüküm geçerli midir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Borçlunun **kasıtlı** hukuka aykırı bir davranışından veya **ağır ihmalden** doğacak zarardan sorumlu olmayacağı hususunda alacaklı ile zararın doğmasından önce yapmış olduğu **sorumsuzluk anlaşması geçersizdir**. Buna karşılık, borçlunun **hafif kusurundan** sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılmış bir **sorumsuzluk anlaşması ilke olarak geçerlidir**. BK.m. 99/II hükmünde belirtilen istisnai durumlarda,

hakim takdir hakkını kullanarak hafif kusur halinde dahi sorumsuzluk anlaşmasını geçersiz kılabilir.

BK.m.99/I hükmüne aykırı olarak bir sorumsuzluk veya sorumluluğu sınırlandıran bir anlaşma yapılması halinde, batıl olan, taraflar arasındaki sözleşmenin tamamı değil, sadece bu sözleşmede yer alan ve yukarıda belirtilen anlamda sorumluluğu kaldıran veya sınırlandıran kayıtlardır. Böyle durumlarda, sadece bu tür kayıtlar geçersiz olup, sözleşmenin geriye kalan hükümleri geçerliliğini muhafaza eder. Burada kanundan doğan objektif bir kısmi butlan hali söz konusudur. Bu nedenle borçlunun BK.m.20/II hükmü anlamında sorumsuzluk anlaşmasının batıl olacağını bilseydi sözleşmeyi hiç yapmayacağı yönündeki farazi iradesi burada göz önünde bulundurulmaz.

İhtilaf konusu somut olayda taraflar arasındaki sözleşmede yer alan ve projenin zamanında teslim edilmemesi durumunda Göksel'in İsmail'den herhangi bir talepte bulunamayacağına ilişkin hüküm sadece hafif ihmal bakımından hüküm ifade edecektir. Burada değiştirilmiş kısmi butlan esasının bir uygulaması olduğundan söz etmişim.

Ancak olayda hafif kusur söz konusu olmadığından İsmail'in sorumluluğu ortadan kalkmayacaktır.

- 4) Somut olayda Göksel İsmail'den, satım bedelinin iadesine ilave olarak, hangi tür zararlarının tazminini talep edebilir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (20 p.).

Cevap iki bölümden oluşmaktadır ve her bir bölüm 10 not ile değerlendirilecektir.

Göksel satım bedelinin iadesini talep edebilmesi için sözleşmeden dönme hakkını kullanacaktır. Satım bedelinin iadesine ilave olarak, yani dönme hakkının kullanılması ile birlikte tazmini talep edilebilecek zarar menfi zarardır. Menfi zarar alacaklının sözleşmeyi yaptığı için uğradığı, yapmasaydı uğramayacağı zarardır. Somut olayda, menfi zararlar şunlardır:

-Göksel'in sözleşmenin kurulması için yapmak zorunda kaldığı seyahat masrafları (3000 TL);

-Başka bir sözleşme yapma fırsatının kaçırılması nedeniyle uğradığı zararlar. Somut olayda Göksel, İsmail ile sözleşme yaptığı için Berke'nin 500.000 TL tutarındaki teklifini reddetmiştir; ama şimdi aynı proje için 800.000 TL ödemesi gerekecektir. Her iki rakam arasındaki fark olan 300.000 TL'yi Göksel menfi zarar olarak talep edebilir.

Sorunun ikinci bölümünde Göksel'in projenin gecikmesi nedeniyle uğradığı 100.000 TL tutarındaki kira kaybının sözleşmeden dönme hakkının kullanılması durumunda istenip istenemeyeceğinin tartışılması gerekmektedir. Bu zarar müspet zarar niteliği taşımaktadır. Müspet zarar, alacaklının sözleşmenin ifa edilmemesi nedeniyle uğradığı, sözleşme ifa edilmiş olsaydı uğramayacağı zarardır. Sözleşmeden dönme hakkının kullanılması durumunda müspet zararın tazmini talep edilemez.

SORU II: Ünlü şarkıcı Gülendam, “life style” danışmanı Selin’in önerisi üzerine ünlü modacı Nazlı’ya bir kürk manto diktirmeye karar verir. Gülendam’ın meşguliyeti nedeniyle sipariş verme işini Selin üstlenir. Selin bir taksiye binerek Nazlı’nın atölyesine gider. Ancak Nazlı, bir defile nedeniyle yurt dışında olduğundan, Selin’i Nazlı’nın yeni işe başlayan yardımcısı Ceren karşılar. Selin Gülendam adına siparişi verir. Mantonun bedeli 15.000 TL olarak tespit edilmiştir. Ceren Gülendam’ın ölçüsünü alması gerektiğini bildirdiğinde, Selin, buna gerek olmadığını, zira daha önce de bu moda evinde değişik kıyafetler diktirdiklerini, dolayısıyla Gülendam’ın ölçülerinin müşteri dosyasında yer aldığını söyler ve daha sonra atölyeden ayrılır.

Selin’in atölyeyi terk etmesinden sonra Ceren müşteri dosyasını aramaya koyulur. Ancak Gülendam’ın adını tam olarak hatırlayamaz ve benzer isme sahip 34 beden bir müşterinin bilgilerini Gülendam’ın sipariş formuna yazar; oysa Gülendam’ın beden ölçüsü gerçekte 42’dir.

Nazlı kısa bir süre sonra yurt dışından döner. İş yerini büyütmenin zamanının geldiğini düşünen Nazlı, Ahmet’e ait binayı satın almaya karar verir. Nazlı Ahmet’e satım bedelinin bir kısmını peşin öder; geri kalan kısım için modaevinin müşterilerinden olan Doğan ve ileride doğacak alacaklarını temlik eder. Nazlı söz konusu müşterilerin bir listesini Ahmet’e verir.

Bu arada Gülendam’ın sipariş verdiği kürk manto hazırlanmıştır. Manto 15. 000 TL tutarındaki faturayla birlikte Gülendam’a gönderilir. Faturada ayrıca alacağın Ahmet’e devredildiği ve manto bedelinin Ahmet’in hesabına yatırılmasına ilişkin bir not yer almaktadır.

Büyük bir heyecanla kendisine gönderilen paketi açan Gülendam, 34 beden kürk mantoyu görünce büyük bir hayal kırıklığına uğrar; ardından sinirlenerek mantoyu tekrar paketletip geri gönderir. Ertesi gün de Selin’in işine son verir.

- 1) Nazlı, Ceren’in hatasından dolayı Gülendam’a karşı sorumlu tutulabilir mi? Bunun için gerekli şartları da belirterek gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

İfa Yardımcılarından sorumluluk bahsine ilişkin olarak notlarınızda yer alan bilgilerin ana hatları ile, özet olarak aktarılması gerekmektedir. Dolayısıyla “BK.m.100 hükmü uyarınca sorumludur” veya “ifa yardımcılarından sorumluluk söz konusudur” şeklindeki tek cümlelik cevapların not değeri bulunmamaktadır. Sorumluluğun şartlarının kısaca açıklanması gerekmektedir.

- 2) Olayda ne tür bir temlik işlemi söz konusudur? Bu türden temlikin geçerli olabilmesi için doktrin ve içtihatlar da hangi şartların mevcudiyeti aranmaktadır? (15 p.).

Olaydan da açıkça anlaşıldığı üzere burada gelecekteki alacakların temliki ve toptan temlik söz konusudur.

Gelecekteki alacakların temliki durumunda temlik anında Miktar ve borçlu belli değildir. Bu nedenle böyle bir temlikin geçerli olup olmadığı sorunu ortaya çıkar. Federal mahkeme temlik anında belirlenebilir olmasını yeterli görmekte.

Buna karşılık doktrinde aksi görüşler ileri sürülmektedir. Belirlenebilirlik unsurunun yeterli olmadığı, alacağın belirlenmiş olması gerektiği belirtilmektedir. Bu görüş taraftarlarına göre, alacağın miktarı ve borçlu belirli değil ise sadece borçlandırıcı işlem geçerli sayılmalı, yani devredenin, devralana karşı ileride doğacak alacağı devretme borcu altına girdiği kabul edilmelidir; alacaklar doğunca da alacaklı bunları ayrıca temlik etmelidir.

3) Gülendam Ahmet'e 15.000 TL'nı ödemekten kaçınabilir mi? Neden? Ahmet'in, sorunun Gülendam ile Nazlı arasındaki ilişkiden kaynaklanan bir sorun olduğu; bu nedenle de kendisini ilgilendirmeyeceği şeklinde bir iddiada bulunması durumu değiştirir mi? (Not: Gülendam ile Nazlı arasındaki sözleşme bir eser sözleşmesidir. Eser sözleşmelerinde kendisine ayıplı mal teslim edilen sipariş verenin sözleşmeden dönme hakkı mevcuttur). (15 p.).

BK.m.167 hükmüne göre, borçlu, devri öğrendiği sırada devredene karşı sahip olduğu savunma imkânlarını, devralana karşı da ileri sürebilir.

Borçlu sadece temliki öğrendiği anda tam olarak doğmuş savunma imkânlarını değil ayrıca daha sonra ortaya çıksa bile temelleri temliki öğrendiği anda mevcut olan itiraz ve defileri de ileri sürebilir.

İhtilaf konusu somut olayda Gülendam sözleşmeden dönüğü takdirde satım bedelini ödeme borcundan kurtulur ve bu durumu yeni alacaklıya karşı da ileri sürebilir. Gerçi dönme hakkı temlik işleminden sonra kullanılmış olacaktır; ancak dönmenin temeli, temliki öğrendiği anda mevcuttur.

BORÇLAR HUKUKU II-FİNAL SINAVI (21.05.2011)

(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I: İkinci el otomobil alım satımı ile uğraşan İrem, 15 Ocak 2004 tarihinde Güven Bank'tan 100.000 TL işletme kredisi almıştır. Aynı tarihte yapılan başka bir işlemle, İrem otomobil satımından doğmuş ve doğacak alacaklarını teminat amacıyla Güven Bank'a temlik etmiştir.

İrem 5 Ocak 2004 tarihinde Aykut'a 2001 model Toyota marka otomobili 10.000 TL'na satmıştır. Sözleşmenin yapıldığı anda Aykut, otomobilin daha önce bir kaza yapıp yapmadığını sormuş; ancak İrem kesinlikle böyle bir şeyin söz konusu olmadığını belirtmiştir. Oysa gerçekte İrem, otomobili sahibinin yaptığı bir kaza sonrası ucuz bir fiyatla satın almış ve bir kazanın izleri deneme sürüşünde dahi fark edilemeyecek bir biçimde aracı onarmıştır. Aykut 2 Nisan 2004 tarihinde aracını yasal zorunluluk gereği muayene istasyonuna götürmüş ve orada yapılan inceleme sonucunda aracın daha önceden ciddi bir kazaya karıştığını ve birçok parçasının değiştirildiğini öğrenmiştir. İrem'in kendisine yalan söylemesine içerleyen Aykut evine döndüğünde, posta kutusunda Güven Bank'tan gelen canını daha da sıkacak bir mektup bulur. Mektupta İrem'in satım bedeline ilişkin alacağının banka tarafından devralındığı bildirilmekte ve 10.000 TL'nın ödenmesi talep edilmektedir. Aykut, ertesi gün Güven Bank'a giderek, İrem'in kendisini aldattığını, bankadan ayrıldıktan sonra sözleşmeyi iptal ettiğini noter kanalıyla İrem'e bildireceğini söylerse de; Güven Bank yetkilileri, bu durumun bankayı ilgilendirmediklerini; zira alacağı devraldıkları, hatta bu hususu kendisine bildirdikleri anda geçerli bir sözleşme mevcut olduğunu ileri sürerek satım bedelinin ödenmesi hususunda ısrarcı olurlar.

Bu arada işlerini daha da büyütmek isteyen İrem ilave 200.000 TL'na ihtiyaç duymaktadır. İrem, Güven Bank'a kredi limitinin 300.000 TL'na çıkarılması talebiyle başvurmuş; ancak Güven Bank bu talebi reddetmiştir. Şansını başka bir bankada denemek isteyen İrem, aynı taleple Çınar Bank'a başvurmuştur. Çınar Bank İrem'in müşterilerine karşı doğmuş ve doğacak tüm alacaklarını teminat amacıyla bankaya devretmesi halinde ihtiyaç duyduğu krediyi verebileceğini belirtmiştir. Acilen paraya ihtiyaç duyan İrem mevcut ve gelecekteki alacaklarını bu kez Çınar Bank'a devretmiştir. Alacakların daha önceden başka bir bankaya devrinden habersiz olan Çınar Bank, İrem'in bazı müşterilerinden olan 50.000 TL tutarındaki alacağını tahsil etmiştir.

1) Olayda ne tür bir temlik işlemi söz konusudur? Bu türden temlikin geçerli olabilmesi için doktrin ve içtihatlar da hangi şartların mevcudiyeti aranmaktadır? (15 p.).

Olayda bir toptan temlik söz konusudur. Sadece otomobil alım satımından doğan alacaklar devredildiği için toptan temlik işleminin kişilik haklarına aykırılık nedeniyle geçersizliği söz konusu olmayacaktır.

Ancak bu toptan temlik hem mevcut hem de gelecekteki alacakları kapsadığından olayda gelecekteki alacakların temlikinin şartlarının incelenmesi gerekmektedir.

Gelecekteki alacaklarının temlikine ilişkin olarak derste yaptığımız açıklamaların ve tartışmaların aktarılması gerekmektedir.

2) Aykut, Güven Bank'a 10.000 TL'nı ödemekten kaçınabilir mi? Güven Bank'ın ileri sürdüğü hususları da değerlendirerek gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

BK.m.167 hükmüne göre, borçlu, devri öğrendiği sırada devredene karşı sahip olduğu savunma imkânlarını, devralana karşı da ileri sürebilir.

Borçlu sadece temlik öğrendiği anda tam olarak doğmuş savunma imkânlarını değil ayrıca daha sonra ortaya çıksa bile temelleri temlik öğrendiği anda mevcut olan itiraz ve defileri de ileri sürebilir.

İhtilaf konusu somut olayda Aykut sözleşmeyi iptal ettirdiği takdirde satım bedelini ödeme borcundan kurtulur ve bu durumu yeni alacaklıya karşı da ileri sürebilir. Gerçi iptal hakkı temlik işleminden sonra kullanılmış olacaktır; ancak iptal hakkın temeli, temlik öğrendiği anda mevcuttur.

3) İrem'in Çınar Bank ile yaptığı temlik işleminin geçerli olup olmadığını gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Alacağın temlik bir tasarruf işlemi niteliği taşıdığı için alacak üzerinde tasarrufta bulunma yetkisini değiştirir. İlk temlik işleminden sonra İrem'in alacaklar üzerinde tasarruf yetkisi sona ermiştir. Bu nedenle Çınar Bank'a yaptığı ikinci temlik işlemi geçersizdir. Mevcut ve ileride doğacak alacaklar Güven Bank'a aittir.

4) Güven Bank, Çınar Bank'tan, tahsil ettiği 50.000 TL'nin iadesini talep edebilir mi? İade talebinin hukuki dayanağını ve türünü gerekçeli olarak açıklayınız? (15 p.).

Alacaklar Çınar Bank'a intikal etmediği ve Çınar Bank Güven Bank'a ait alacakları tahsil ettiği için olayda müdahaleden doğan bir sebepsiz zenginleşme söz konusudur.

Ancak sadece Müdahaleden doğan zenginleşme mevcuttur şeklindeki cevaplar yeterli olmayacaktır; bu kavramın açıklanması gerekmektedir. Buna göre:

Tahsis içeriği teorisine göre, belirli bir şahsa özgülenmiş yetkiler ihtiva eden bir hukuki pozisyonun ihlali durumunda müdahaleden doğan zenginleşme söz konusu olur. Alacak hakları bu anlamda genel olarak bir tahsis içeriğine sahip değildir. Sadece bir alacağı tahsil etme yetkisinin başka bir şahıs tarafından ihlali durumunda müdahaleden doğan zenginleşmenin söz konusu olacağı kabul edilmektedir. Olayda da böyle bir durum söz konusudur.

SORU II: Ünlü Mimar Barış, uzun zamandan beri hayalini kurduğu "Maserati Quattroporte S." marka otomobili satın almak için söz konusu otomobillerin Türkiye yetkili satıcısı Gülendam ile anlaşır. Taraflar arasında yapılan sözleşmeye göre Barış 500.000.TL olarak kararlaştırılan satım bedelini, Gülendam'ın yakın arkadaşı Ecem'e ödeyecektir. Anlaşmanın yapılmasından sonra durumdan haberdar olan Ecem, satım bedelini bir an önce ödemesi için Barış'a başvurur. Ecem'in taleplerinden bunalan ve kullandığı kaba ifadelerle içerleyen Barış, Gülendam'a, satım

bedelini Ecem yerine kendisine ödeyip ödeyemeyeceğini sorar; Gülendam Barış'ı haklı bulur ve teklifini kabul eder.

Barış, rüyalarının otomobilinin kötü hava şartlarından etkilenmemesi için Gölbaşı'ndaki villasına aracın şanına yarasır yeni bir garaj yaptırmaya karar verir ve uzun araştırmalar sonucunda müteahhit Burak ile anlaşır. Sözleşmeye göre Barış işin anahtar teslimi karşılığında Burak'a 50.000 TL ödeyecektir. Ayrıca sözleşmede garajın hiç veya gereği gibi inşa edilmemesi hali için 100.000 TL cezai şart kararlaştırılmıştır. Burak, garajı zamanında teslim edebilmek için bir an önce işe koyulur. 01.03.2009 tarihinde çelik konstrüksiyon olarak tasarlanan garajın inşası esnasında, ustabaşı Halil'in dikkatsizliği sonucu kaynak makinesinden çıkan kıvılcımlar yangına sebep olur. Yangın kısa süre içerisinde villaya sıçramış ve 150.000 TL tutarında hasara sebep olmuştur. Burak başından geçen bu olayları yakın arkadaşı Hüseyin'e anlatır. Burak ekonomik durumunun zaten kötü olduğunu, söz konusu garajı başarıyla tamamlayıp iş bedelini alabilseydi bir nebze rahat nefes alacağını; ancak yangının yol açtığı zararları tazmin ederse bunun altından kalkamayacağından yakınır. Burak'ın durumuna çok üzülen Hüseyin, merak etmemesini, kendisinin sorunu halledeceğini bildirir. Hüseyin gerçekten de sözünde durur ve Barış ile 15.07.2009 tarihinde yaptığı yazılı anlaşma ile meydana gelen tüm zararları kendisinin tazmin edeceğini taahhüt eder.

1) Barış ile Gülendam arasında yapılan sözleşmenin hukuki niteliğini belirleyerek, Barış'ın 500.000 TL tutarındaki satım bedelini Gülendam'a ödeyerek borcundan kurtulup kurtulamayacağını gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Olayda üçüncü şahıs lehine bir sözleşme konusudur. Ecem'e alacağı talep etme hakkı tanındığı için tam üçüncü şahıs lehine sözleşme söz konusudur.

Tam üçüncü şahıs lehine sözleşmelerde lehdar hakkını kullanmak istediğini bildirdiği andan itibaren, vadeden ve vaat ettirenin yapacağı anlaşma ile lehdara tanınan alacak hakkının geri alınması artık mümkün olmayacaktır. Olayda Ecem Alacak hakkını talep etmiştir. Dolayısıyla Ecem'in alacak hakkının Barış ile Gülendam arasında yapılacak bir anlaşma ile sonlandırılması mümkün değildir. Bu nedenle Barış satım bedelini Gülendam'a ödeyerek borcundan kurtulamayacaktır.

2) Barış villasında meydana gelen zarar nedeniyle Burak'a hangi hukuki gerekçeye dayanarak başvurulabilir? Sorumluluğun şartlarını ve Burak'ın sorumluluktan kurtulma imkânının mevcut olup olmadığını gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.). (Not: Sorunu haksız fiil sorumluluğu açısından incelemeyiniz).

İfa Yardımcılarından sorumluluk bahsine ilişkin olarak notlarınızda yer alan bilgilerin ana hatları ile, özet olarak aktarılması gerekmektedir. Dolayısıyla "BK.m.100 hükmü uyarınca sorumludur" veya "ifa yardımcılarından sorumluluk söz konusudur" şeklindeki tek cümlelik cevapların not değeri

bulunmamaktadır. Sorumluluğun şartlarının kısaca açıklanması gerekmektedir.

3) Olayda ne tür bir cezai şart söz konusudur? Barış kararlaştırılan cezai şartı aşan bir talepte bulunabilir mi? Bunun için gerekli şartları gerekçeli olarak açıklayınız. (8 p.).

Olayda bir “seçimlik cezai şart” söz konusudur. BK m.159/II (TBK.m.180//II) hükmü uyarınca Alacaklının uğradığı zarar kararlaştırılan ceza tutarını aşıyorsa alacaklı, borçlunun kusuru bulunduğunu ispat etmedikçe aşan miktarı isteyemez. Bu hüküm sözleşme hukukundaki kusurun ispatına ilişkin geçerli olan genel esaslarla çelişki içindedir. Zira sözleşme hukukunda alacaklının borçlunun kusurlu olduğunu ispat etmesi gerekli olmayıp, sorumluluktan kurtulmak isteyen borçlunun kendi kusursuzluğunu ispat etmesi gerekir.

4) Barış ile Hüseyin arasındaki anlaşmanın hukuki niteliğini, özellikle bir borçlandırıcı işlem mi yoksa tasarruf işlemi mi olduğunu gerekçeli olarak açıklayınız (7 p.).

Barış ile Hüseyin arasındaki anlaşma borcun dış üstlenilmesi anlaşmasıdır.

Borcun dış üstlenilmesi sözleşmesi çift karakterli bir işlemdir. Bu sözleşme, bir yandan borçlandırıcı işlemdir; çünkü üstlenen borç altına girmektedir. Diğer yandan bir tasarruf işlemidir; zira eski borçlunun borcunu sona erdirmektedir.

5) Barış’ın villasında meydana gelen zararların tazminine ilişkin talebi hangi tarihte zamanaşımına uğrar? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

15.07.2009 tarihinde borcun dış yüklenilmesi sözleşmesi yapılması ile zamanaşımı kesilir. Çünkü bu anlaşma ile borç ikrar edilmiştir. Borçlunun borcunu ikrar etmesi ise zamanaşımını kesen bir sebeptir. Bu nedenle 15.07.2009 tarihinden itibaren 10 yılın geçmesi ile tazminat alacağı zamanaşımına uğrar.

NOT: Cevapta değinilmesi gerekli olmamakla beraber şu hususa işaret etmek isterim: Tazminat alacağının 15.07.2009 tarihinden itibaren işleyecek 10 yıllık zamanaşımına tabi olmasının iki nedeni vardır: İlk olarak sözleşme hukukunda genel zamanaşımı süresi 10 yıldır. İkinci olarak borç bir senetle tanınmış ise kesilen zamanaşımı süresi daha kısa olsa bile, yeni işleyecek zamanaşımı 10 yıldır.

2/B-BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER-BÜTÜNLEME
SINAVI (15.07.2011)
(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I: Muhliscan, Haziran ayında estetik cerrahi alanında tıpta uzmanlığını tamamlayarak bir muayenehane açmaya karar verir. Muhliscan'ın muayenehanesi için Ankara sosyetesinin tanınmış simalarının tercih ettiği Gaziosmanpaşa semtinden daha uygun bir yer yoktur. Kısa sürede muayenehanesi için bahçeli, müstakil, üç katlı bir bina bulur ve satın alır. Muhliscan bir yandan muayenehanenin içine son model süper lüks mobilyalar ve aletler alır ve dekorasyon işleriyle uğraşırken, diğer yandan da müşteri kovalamaktadır. Bu konuda imdadına tam gün yasası meselesiyle boğuşmaktan sıkılarak muayenehanesini kapatmaya karar veren ünlü estetik cerrah Gülendam yetişir. Gülendam, kendi hastalarının isim ve hastalık öyküsüne ilişkin bilgileri içeren dosyaları 200.000 TL karşılığında Muhliscan'a devretmeyi teklif eder. Doktorlar camiasında katı kurallarıyla tanınan Gülendam ayrıca, dosyaların teslim edilmemesinden ötürü hiçbir şekilde sorumlu olmayacağını ve 200.000 TL'nin kuzeni Yurdanur'a ödenmesini istediğini belirtir. Muhliscan Gülendam'ın bu

taleplerini de kabul eder. Durumdan haberdar olan Yurdanur, sevinçle Muhliscan'a başvurarak satım bedelinin kendisine ödenmesi talebinde bulunmuştur.

Hem feng shui tarzında döşenmiş bir muayenehaneye sahip olan hem de son derece elit bir hasta listesi edinen Muhliscan bulutların üzerindedir. Ancak aksilikler dizisi başlamakta gecikmez. Muhliscan'ın özel bir şirketle anlaşarak özenle planladığı görkemli açılış kokteyli, Ankara'da o sene bitmek bilmeyen kırkikindi yağmurlarının zaman zaman doluya virdiğı bir güne denk gelir. Binanın harabeyi andıran ve tuğlayla kaplı olan çatısından yağmur ve fırtınanın etkisiyle tuğla düşerek açılış glgelemesinden endişelenen Muhliscan, binanın girişine "Şiddetli yağmur ve fırtınanın yol açabileceğı kazalardan korunmak için lütfen binanın arka kapısını kullanınız" yazan bir uyarı asar. Ancak kokteyle gelen sahne dünyasının renkli ismi Selenay Billurses, binanın girişindeki yazıyı okumasına rağmen, daha kestirme olan n kapıyı kullanmayı tercih eder ve bu esnada çatıdan düşen bir tuğla omuzunun kırılmasına neden olur. Selenay Billurses'in omuzu en az üç ay alıda kalacak ve on beş gün sonra organizatör Ekrem tarafından düzenlenen konserde sahne alamayacaktır. Kazayı haber alan Ekrem de konseri iptal etmek zorunda kalmıştır. Talihsizlikler zincirine yeni bir halka da, muayenehanenin açılışının ertesini günü Gülendam'ın Muhliscan'ı arayarak hasta bilgilerini içeren dosyaların muayenehanesinde çıkan bir yangında yandığını, bu yüzden dosyaları teslim edemeyeceğini söylemesiyle eklenmiştir. Ne de olsa muayenehanesini kısa süre sonra kapatacağını düşünen Gülendam, muayenehanesinde sıkça arızalanan bir cihazı tamir ettirerek masraf yapmak istememiş; ancak cihazın kablosu kısa devre yaparak kısa sürede tüm muayenehaneyi saran bir yangına yol açmıştır.

- 1) Muhliscan ile Gülendam arasında yapılan sözleşmenin hukuki niteliğini belirleyerek, Muhliscan'ın 200.000 TL tutarındaki satım bedelini Gülendam'a ödeyerek borcundan kurtulup kurtulamayacağını gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Olayda nc şahıs lehine bir sözleşme konusudur. Yurdanur'a alacağı talep etme hakkı tanındığı için tam üçüncü şahıs lehine sözleşme söz konusudur.

Tam nc şahıs lehine sözleşmelerde lehdar hakkını kullanmak istediğini bildirdiğı andan itibaren, vadeden ve vaat ettirenin yapacağı anlaşma ile lehdara tanınan alacak hakkının geri alınması artık mümkün olmayacaktır. Olayda Yurdanur alacak hakkını talep etmiştir. Dolayısıyla Yurdanur'un alacak hakkının Muhliscan ile Gülendam arasında yapılacak bir anlaşma ile sonlandırılması mümkün değildir. Bu nedenle Muhliscan satım bedelini Gülendam'a ödeyerek borcundan kurtulamayacaktır.

- 2) Gülendam'ın dosyaları teslim edememesini hukuken nitelendirerek hukuki sonuçlarını açıklayınız. (10 p.).

Olayda sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıkan borçlunun sorumlu olduğı bir imknsızlık (kısaca sonraki kusurlu imknsızlık) söz konusudur. Zira dosyaların teslim edilememesi sonucunu doğuran yangına Gülendam'ın kusurlu davranışı yol açmıştır. Sonraki kusurlu imknsızlık durumunda

sözleşmenin içeriği değişir: Borçlunun asli edim yükümlülüğü tali edim (tazminat) yükümlülüğüne dönüşür. Borçlu bundan böyle alacaklının uğradığı **müspet zararları** tazminle yükümlü olacaktır.

- 3) Gülendam dosyaları teslim edememesi yüzünden Muhlisca'nın uğradığı zararları tazminle yükümlü müdür? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

İmkansızlığa kendi kusurlu davranışı ile yol açan Gülendam, Muhlisca'nın müspet zararlarını tazminle yükümlü olacaktır. Ancak olayda bir sorumsuzluk anlaşması söz konusudur. Dolayısıyla taraflar arasındaki sözleşmede kararlaştırılan sorumsuzluk kaydının geçerli olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir:

Sorumsuzluk anlaşması ve geçerlilik şartları Borçlar Kanunumuzun 99. maddesinde düzenlenmiştir. Sözleşmeye aykırılık halinde zararın doğmasından önce alacaklı ve borçlu arasında yapılan ve ileride alacaklı lehine doğma ihtimali bulunan tazminat talebini ortadan kaldıran veya sınırlandıran, bağımsız olarak veya asıl sözleşmeye ek olarak yapılan anlaşmaya sorumsuzluk anlaşması denir. BK.m.99 anlamında sorumsuzluk anlaşması, sözleşmenin yapıldığı sırada veya en geç zararın doğmasından önce yapılmış olmalıdır. Olayda bu şart gerçekleşmiştir. Zarar doğduktan sonra yapılan anlaşma, sorumsuzluk anlaşması değil, ibra veya sulh sözleşmesi sayılır.

BK.m.99 ve TBK.m.115 hükümlerine göre borçlunun **kasıtlı** hukuka aykırı bir davranışından veya **ağır ihmalden, kısaca ağır kusurundan** doğacak zarardan sorumlu olmayacağı hususunda alacaklı ile zararın doğmasından önce yapmış olduğu **sorumsuzluk anlaşması geçersizdir**. Buna karşılık, borçlunun **hafif kusurundan** sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılmış bir **sorumsuzluk anlaşması ilke olarak geçerlidir**. Bu ilkenin istisnalarına, olayla bir ilgisi bulunmadığı için, değinilmesine gerek bulunmamaktadır.

Olayda Gülendam'ın ihmali ağır kusur olarak değerlendirilecek olursa tazminat ödeme yükümlülüğünden kurtulamayacaktır. Buna karşılık Gülendam'ın kusuru hafif kusur olarak değerlendirilecek olursa sorumsuzluk kaydı geçerli sayılacak ve Gülendam tazminat ödemekle yükümlü olmayacaktır (**Not:** Bu iki ihtimalden herhangi birine göre verilecek cevaba da tam puan verilecektir)

- 4) Selenay, uğradığı zararların tazminini kimden hangi hukuki gerekçeye dayanarak talep edebilir? Sorumluluğun şartlarını ve sorumluluktan kurtulma imkânının mevcut olup olmadığını gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

Olayda bina ve diğer inşa eseri maliklerinin sorumluluğu söz konusudur. Bu sorumluluğun şartları şunlardır:

a) Bir bina veya diğer inşa eseri söz konusu olmalıdır: BK.m.58 anlamında inşa eserinden söz edebilmek için iki unsurun bulunması gerekir: İlk olarak, eserin **sabit**, yani doğrudan doğruya veya dolaylı olarak arza (toprağa) bağlı olması gerekir. İkinci olarak ise, **yapay**, yani insan eliyle meydana getirilmiş bir eserin mevcut olması gerekir. Olayda bu iki şart da gerçekleşmiştir. (3 p.)

b) İnşa eserinin yapımında bozukluk veya bakımında noksanlık bulunması, yani eserin ayıplı olması gerekir: **Eser öngörülen kullanım amacı bakımından insanlar veya şeyler bakımından tehlike yaratıyorsa bu anlamda ayıplıdır.** Olayda Selenay söz konusu eserden öngörülen kullanım amacı çerçevesinde yararlanırken bir zarara uğramıştır. Dolayısıyla olayda bu şart da gerçekleşmiştir. (7 p.)

c) Eserin yapımındaki bozukluk veya bakımındaki noksanlık ile meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Bina ve diğer inşa eseri malikinin sorumluluğunda sorumlu kişiye kurtuluş kanıtı getirme imkanı tanınmamıştır. Muhliscan sadece illiyet bağının kesilmesi durumunda sorumluluktan kurtulur. İlliyet bağına kesen üç sebep vardır: Mücbir sebep-zarar görenin ağır kusuru ve üçüncü şahsın ağır kusuru. Olayda bu sebeplerden zarar görenin ağır kusuru önem taşımaktadır. Selenay'ın bina girişinde yer alan uyarıya rağmen ön kapıyı kullanması onun illiyet bağına kesecek bir yoğunluğa ulaşmış ağır kusuru olarak nitelendirilebilirse Muhliscan sorumlu olmayacaktır. Buna karşılık Selenay'ın bu davranışı illiyet bağına kesecek yoğunluğa ulaşmamış bir kusur olarak değerlendirilecek olursa, Muhliscan sorumluluktan kurtulamayacak; ancak Selenay'ın birlikte kusuru tazminattan indirim sebebi olarak göz önünde bulundurulacaktır(**Not:** Her iki cevaba da tam puan verilecektir) (5 p.)

- 5) Ekrem'in konseri iptal etmesi nedeniyle uğradığı zarar ne tür bir zarardır? Ekrem bu zararının tazminini talep edebilir mi? (5 p.).

Haksız fiil sonucunda zarar gören dışında kalan başka şahısların da zarar görmesi söz konusu olabilir. Bunlara **endirekt veya yansıma zararları** denir. Ekrem'in uğradığı zarar bu tür bir zarardır. Klasik görüş yansıma suretiyle zararların tazmininin istenemeyeceğini kabul etmektedir. Federal mahkeme ise bir yansıma zararı olan şok geçirme nedeniyle uğranılan zararların tazminine hükmetmiştir. (Askeri bir uçağın düşerek çocuğun ölümüne yol açmasına şahit olan babanın şok geçirmesi ve sağlığının bozularak tedavi görmesi halinde tedavi harcamaları)

SORU II: İstanbul'da Ağustos ayında "İstanbul'un Prestij Sembolleri" isimli en güzel çiçek yarışması düzenlenecektir. Erzurumlu Ruhi, dünyada sadece Erzurum Karayazı'da yetişen bir tür "ters lale" olan çiçeği bir moda ikonu haline getirebileceğinden emindir. Bu amacına ulaşmak için Karayazı'da bulunan lale soğanlarını sökerek İstanbul'a götürmeyi ve yarışmaya katılmayı; böylece büyük ödülü kazanmayı kafasına koyar. Ancak narin lale soğanlarının zarar görmemeleri için belirli bir sıcaklıkta ve korunaklı bir şekilde taşınmaları gerekmektedir. Ruhi, laleleri taşıyabilmek için lüks bir kamyon ayarlamak amacıyla Mart ayında çeşitli taşıma firmalarıyla görüşmeye başlar. Görüşmeler sonucunda filosunda lalelerin

sağlam bir şekilde İstanbul'a taşınması için gerekli donanıma sahip bir kamyon bulunan Suphi ile anlaşır. Taraflar arasındaki anlaşmada taşıma bedeli 15.000 TL olarak kararlaştırılmıştır. Ruhi yine yapılan anlaşma gereği taşıma bedelini peşin olarak ödemiştir.

O günlerde mali durumu çok da iyi olmayan Ruhi, yarışmaya katılabilmesi için yapması gereken diğer harcamaları karşılayabilmek için 15 Nisan 2010 tarihinde en yakın arkadaşı Yavuz'dan 50.000 TL borç alır. Bunun yanı sıra başlarına açtığı türlü orijinalliklerden onu sorumlu tutan ve bu lale meselesine bir türlü akıl sır erdiremeyen karısı ve çocuklarının geçimini sağlamak için Karayazı köyünün muhtarı Burhan'dan da 20.000 TL borç alır.

Ruhi, İstanbul'daki yarışmaya katılmak için son hazırlıklarını yaparken Ağustos ayı başında yarışmayı düzenleyen organizasyondan bir telefon alır ve dünya başına yıkılır: İstanbul'da düzenlenen moda haftasının yarışmayla aynı güne denk düşmesi nedeniyle, en güzel çiçek yarışması iptal edilmiştir. Ruhi'nin hayallerinin suya düşmesi yetmezmiş gibi, Yavuz'a olan borcunu ödeme imkânı da ortadan kalkmıştır. Ruhi'yle bizzat uğraşarak Karayazı'da gündem malzemesi haline gelmek istemeyen Yavuz, Ruhi'den olan alacağını 5 Kasım 2010 tarihinde 40.000 TL karşılığında Kavak Bank'a temlik eder. Kavak Bank avukatları, Ruhi'den alacağı tahsil etmek için girişimde bulunur, ancak eli boş dönerler; zira Ruhi'nin haczedilecek bir malvarlığı bulunmamaktadır. Ruhi'nin en sevdiği amcası Kutsi, ekonomik zorluk içinde bulunan yeğeninin bir parça da olsa rahat bir nefes almasını sağlamak amacıyla, 30 Kasım 2010 tarihinde Burhan ile yazılı bir anlaşma yaparak Ruhi'nin borcunun kendisi tarafından ödeneceğini taahhüt eder.

- 1) Ruhi, Suphi'ye ödediği 15.000 TL'nin iadesini hangi hakkı kullanarak talep edebilir? Bu hakkın kullanılabilmesi için doktrinde ve içtihatlar da aranan şartları da belirterek ayrıntılı olarak açıklayınız (15 p.).

Ruhi saikte hata nedeniyle sözleşmeyi iptal ederek ödediği taşıma bedelinin iadesini talep edebilir. Bu nedenle saikte hata sebebiyle sözleşmenin iptalin şartlarının incelenmesi gerekmektedir: Saikte hata, iradenin oluşumu aşamasında kendini gösterir ve hataya düşen tarafın sözleşme yapma iradesi gerçeklere uymayan yanlış bazı tasavvurlar sonucu sakat bir şekilde oluşmaktadır. Borçlar Kanununun 24. maddesine göre, sözleşmenin yalnız saiklerine ilişkin hata esaslı değildir. Saikte hata sebebiyle sözleşmenin iptal edilebilmesi için, esaslı bir nitelik taşıması, yani biri sübjektif, diğeri objektif iki şartın birlikte gerçekleşmesi gerekir:

Sübjektif şartın gerçekleşmesi için, hataya düşenin yanlış bir şekilde tasavvur ettiği olay veya durumun, onun sözleşme yapma iradesinin olmazsa olmaz şartını oluşturması, yani hata ettiği hususları bilseydi sözleşmeyi hiç veya bu şekliyle yapmayacak olması gerekir. **Objektif şartın** gerçekleşmiş sayılabilmesi için ise, hataya düşülen husus, iş hayatının görüşleri ve dürüstlük kuralı açısından sözleşmenin iptalini haklı gösterecek bir öneme sahip olmalıdır.

Ancak soruda gelecekteki olaylara ilişkin bir saik hatası söz konusudur. Bu nedenle gelecekteki olaylara ilişkin saik hatası

sebebiyle sözleşmenin iptalinin mümkün olup olmadığının incelenmesi gerekir.

İsviçre Federal Mahkemesi yeni tarihli kararlarında, taraflardan birinin, karşı tarafça da dürüstlük kuralı uyarınca fark edilebilir bir şekilde, gelecekteki bir olaya hataen kesin gözüyle baktığı durumlarda, temel hatası nedeniyle sözleşmeyi iptal edebileceği sonucuna varmıştır.

Sorun doktrinde de tartışmalıdır. Bazı yazarlar, sadece geçmişte veya halen mevcut olaylara ilişkin saik hataların temel hatasının konusunu oluşturabileceği, gelecekteki olaylara ilişkin hata nedeniyle BK. m.24/I-4 hükmüne göre sözleşmenin iptal edilemeyeceği kanısındadır. Bu yazarlara göre, sadece geçmişte gerçekleşen veya halen mevcut olan durumlar üzerinde hataya düşülebilir; henüz gerçekleşmeyen, gelecekte ortaya çıkan durumlar hakkında yanılmak mümkün değildir. Buna karşılık doktrindeki hakim görüş, bazı sınırlamalarla da olsa, gelecekteki olayların da temel hatasının konusunu oluşturabileceğini ve bu gerekçeyle sözleşmenin iptal edilebileceğini kabul etmektedir.

- 2) Yavuz'un Kavak Bank'a karşı sorumlu olup olmadığını ve sorumluluğun kapsamını gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

Yavuz 50.000 TL tutarındaki alacağını Kavak Bank'a 40.000 lira karşılığında temlik ettiğinden olayda ivazlı bir temlik söz konusudur.

BK.m.169 hükmüne göre, alacak, bir edim karşılığında dahi devredilmiş olsa, eski alacaklı, ayrıca taahhüt etmemişse borçlunun ödeme gücüne sahip olmamasından sorumlu değildir. Oysa yeni TBK.m.191 hükmüne göre, ivazlı temliklerde, eski alacaklı sadece temlik anında alacağın mevcudiyetini değil, ayrıca borçlunun ödeme gücünü de garanti etmiş olur. (10 p).

Eski alacaklının yeni alacaklıya karşı sorumlu olduğu durumlarda sorumluluğun kapsamı BK.m.171'de düzenlenmiştir. Buna göre yeni alacaklı:

1. İfa ettiği karşı edimin faizi ile birlikte geri verilmesini,
2. Devrin sebep olduğu giderleri,
3. Borçluya karşı devraldığı alacağı elde etmek için yaptığı ve sonuçsuz girişimlerin yol açtığı giderleri,
4. Yeni TBK m.193 hükmüne göre ayrıca, devreden kusursuzluğu ispat etmedikçe devrin yol açtığı diğer zararlarının tazminini isteyebilir. (5 p.).

- 3) Kutsi ile Burhan arasında yapılan 30 Kasım 2010 tarihli anlaşmanın hukuki niteliğini, özellikle bir borçlandırıcı işlem mi yoksa tasarruf işlemi mi olduğunu gerekçeli olarak açıklayınız (10 p.).

Kutsi ile Burhan arasındaki anlaşma borcun dış üstlenilmesi anlaşmasıdır.

Borcun dış üstlenilmesi sözleşmesi çift karakterli bir işlemdir. Bu sözleşme, bir yandan borçlandırıcı işlemdir; çünkü üstlenen borç altına girmektedir. Diğer yandan bir tasarruf işlemidir; zira eski borçlunun borcunu sona erdirmektedir.

- 4) Burhan'ın borç olarak verdiği 20.000 TL'nin geri ödenmesine ilişkin talebi hangi tarihte zamanaşımına uğrar? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

30 Kasım 2010 tarihinde borcun dış yüklenilmesi sözleşmesi yapılması ile zamanaşımı kesilir. Çünkü bu anlaşma ile borç ikrar edilmiştir. Borçlunun borcunu ikrar etmesi ise zamanaşımını kesen bir sebeptir. Bu nedenle 30 Kasım 2010 tarihinden itibaren 10 yılın geçmesi ile tazminat alacağı zamanaşımına uğrar.

NOT: Cevapta değinilmesi gerekli olmamakla beraber şu hususa işaret etmek isterim: Tazminat alacağının 30 Kasım 2010 tarihinden itibaren işleyecek 10 yıllık zamanaşımına tabi olmasının iki nedeni vardır: İlk olarak sözleşme hukukunda genel zamanaşımı süresi 10 yıldır. İkinci olarak borç bir senetle tanınmış ise kesilen zamanaşımı süresi daha kısa olsa bile, yeni işleyecek zamanaşımı 10 yıldır.

CEVAPLARDA MADDE NUMARALARININ YAZILMAMASI VEYA YANLIŞ YAZILMASI NEDENİYLE NOT KIRILMAYACAKTIR.

BORÇLAR HUKUKU II-FİNAL SINAVI (26.05.2012)

(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I: İzmir'de, 25-27 Nisan 2012 tarihinde 2. Çeşme Film Festivali gerçekleştirilecektir. Çeşme'de denize oldukça yakın bir bölgede "salaş" olarak tabir edilen bir barın sahibi olan Nurettin, festivale yoğun katılım olacağını öğrenir. Nurettin, festival için Çeşme'ye akın edecek film ve dizi dünyasının ünlü simalarını ve onların peşine düşecek paparazzileri, daha sonra da magazin programlarına düşecek haberleri hayal eder ve festivale katılacak kişileri kendi barına çekmenin yollarını araştırmaya başlar. Bunun için öncelikle yapması gereken şeyin barın tamamen yenilenmesi olduğu sonucuna varır ve gecikmeden araştırmalara başlar. İzmir'in ünlü iç mimarlarından Büklümsu ve Fahri ile görüşür. Nurettin'in istediği konseptte bar inşası için her ikisi de 125.000 TL talep eder; ancak Nurettin kendisine daha fazla güven veren Fahri ile 1 Şubat 2012 tarihinde yazılı bir sözleşme

yapar. Sözleşmeye göre Fahri, barı tarafların üzerinde mutabık kaldıkları projeye uygun olarak 15 Nisan 2012 tarihinde anahtar teslimi şeklinde tamamlayacaktır.

Öte yandan Nurettin barın içki ruhsatının 2012 Nisan ayında bitecek olmasından dolayı paniğe kapılır. Mart ayında ruhsatın yenilenmesi için başvurmuş olmasına rağmen bürokrasinin kurbanı olmaktan endişe etmektedir. İçki ruhsatının yenilenmesinin barın açılışına yetişmesini isteyen Nurettin, sürecin hızlandırılması için belediyenin nüfuzlu elemanlarından Zeynel ile görüşür ve 20.000 TL'ye anlaşılır. Nurettin, Zeynel'e 20.000 TL'yi ertesi gün ödemiştir.

Nurettin'in tahmin ettiği gibi festivale yoğun ilgi olmuş ve ünlüler barda yer ayırtabilmek için neredeyse sıraya girmişlerdir. 5 Nisan itibariyle festivalin gerçekleşeceği tarihlerde tüm masalar rezerve edilmiştir. Nurettin bu yoğun rezervasyon talebi nedeniyle masraflar çıktıktan sonra 75.000 TL kâr elde etmeyi beklemektedir.

15 Nisan 2012 tarihine gelindiğinde Nurettin barı tamamlanmış bir şekilde teslim almaya gittiğinde büyük bir sürprizle karşılaşır: Fahri eski dekorasyonu kaldırmış ve duvarların sıvasını kazımış olmasına rağmen başka hiçbir işe başlamamıştır. Fahri işi teslim edememesinin sebebi olarak bir dizi gerekçe ileri sürdükten sonra projeyi tamamlayabilmesi için en az iki ay zamana ihtiyacı olduğunu söyleyince, Nurettin kelimenin tam anlamıyla yıkılır. Festivali müşterisiz olarak geçireceğine inanamayan ve neredeyse bir aydır yüksek tansiyonla gezen Nurettin doktorunun da tavsiyesine uyarak öfkesini kontrol eder ve Fahri'ye bir daha gözüne gözükmemesini söyler. Bir yandan da uğradığı kayıpları kısmen de olsa telafi etmenin yollarını arayan Nurettin, Zeynel'den, ödediği 20.000 TL'nin iadesini talep eder. İnşaat sektöründeki canlanma sebebiyle fiyatlar arttığından Nurettin'in inşaatı tamamlayabilmesi için en az 200.000 TL ödemesi gerekecektir.

- 1) Nurettin ile Fahri arasında yapılan sözleşmeden doğan borçların ifa yeri neresidir? (8 p.).

Sözleşme özgürlüğü çerçevesinde taraflar ifa yerini serbestçe belirleyebilirler. Taraflarca belirlenmemiş olsa bile bazen hal ve şartlardan da ifa yerinin neresi olduğu anlaşılabilir. Örneğin bir arsa veya bina üzerinde inşaat yapma borcunun söz konusu arsa veya binanın bulunduğu yerde ifa edilmesi gerekir. Somut olayda Fahri'in borcu bakımından böyle bir durum söz konusudur. Dolayısıyla Fahri'nin borcunu barın bulunduğu yerde ifa etmesi gerekir. **(4 p.).**

Nurettin'in borcu para borcudur. Borçlar Kanununa göre aksi kararlaştırılmamışsa para borçlarının alacaklının ifa zamanındaki ikametgâhında ödenmesi gerekir. **(4 p.).**

- 2) Fahri'nin inşaatı zamanında teslim etmemesi üzerine Nurettin'in sahip olduğu hakları sadece sayarak bu hakları kullanabilmesi için yerine getirmesi gereken formaliteleri, somut olaydaki verileri de göz önünde bulundurarak açıklayınız. (15 p.).

İki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde borçlu temerrüdü halinde alacaklının sahip olduğu üç seçimlik hakkın sadece sayılması istenmiştir. **(5 p.)**.

Alacaklının ikinci veya üçüncü seçimlik hakkını kullanması için kural olarak ek süre vermesi ve ek sürenin sonunda aynen ifadan vazgeçtiğini gecikmeksizin borçluya bildirmesi gerekir. Bu hususların az da olsa teferruatlı bir şekilde izah edilmesi gerekmektedir **(5 p.)**.

Bazı istisnai durumlarda ek süre tayinine gerek yoktur. Bunlardan birini de borçlunun hal ve davranışlarından ek süre verilmesinin anlamsız olacağının anlaşıldığı durumlar oluşturur. Somut olayda bu istisnai durum söz konusudur. **(5 p.)**.

- 3) Nurettin hem hukukçu olmadığından, hem de yaşadığı hayal kırıklığının iyice azdırdığı tansiyonu nedeniyle hangi hakkı kullanması durumunda daha fazla tazminat elde edebileceğini kestirememektedir. Somut olayda hangi hakkı kullanması Nurettin için daha avantajlıdır? İlgili kavramları da açıklayarak gerekçeli olarak tartışınız. (12 p.).

Nurettin aynen ifadan vazgeçerek müspet zararının tazminini veya sözleşmeden dönerek menfi zararının tazminini talep edebilir. Müspet ve menfi zarar kavramlarının tanımlanması gerekmektedir **(6 p.)**.

Somut olayda sözleşmede kararlaştırılan fiyat ve yapma fırsatı kaçırılan sözleşmedeki fiyat (Büklümsu'nun önerdiği 125.000) aynı olduğu için, bu rakamla işin yaptırılabilmesi için sonradan ödenmesi gereken fiyat(200.000) arasındaki fark (75.000) hem menfi zarar, hem de müspet zarar olarak talep edilebilir.

Ancak Nurettin rezervasyonlar iptal edildiği için yoksun kaldığı 75.000 TL tutarındaki kârı sadece müspet zarar olarak talep edebilir. Zira bu zarar onun sözleşmenin ifa edilmemesi nedeniyle uğradığı zarardır. Sözleşmeden dönüp menfi zarar kapsamında talep edilemez. Dolayısıyla Nurettin aynen ifadan vazgeçip müspet zararının tazminini talep ettiğinde toplam 150.000 TL tazminat elde etme imkânına sahip olacaktır. **(6 p.)**.

- 4) Nurettin Zeynel'e ödediği 20.000 TL'nin iadesini talep edebilir mi? Bu soruna ilişkin olarak doktrin ve içtihatlarda ileri sürülen görüşleri de aktararak BK ve TBK açısından ayrı ayrı değerlendiriniz. (15 p.).

Nurettin ile Zeynel arasındaki anlaşma rüşvet anlaşması olup ahlaka aykırılık nedeniyle batıldır. Borçlar Kanununa göre hukuka ve ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi için verilen edimlerin iadesi talep edilemez. Modern öğreti ve 2008 tarihinde verdiği bir kararından beri İsviçre Federal Mahkemesi, bu iade yasağının sadece hukuka veya ahlaka aykırı bir davranışı teşvik veya ödüllendirmek için yerine getirilmiş edimler (Gauenerlohn) bakımından söz konusu olduğunu kabul etmektedir. **(10 p.)**.

Türk Borçlar Kanununda (m.81) aynı iade yasağı muhafaza edilmekle beraber, eklenen yeni bir hükümle, hakim bu edimin devlete mal edilmesine karar verebileceği düzenlenmiştir. **(5 p.)**.

SORU II: İlkokul çağlarından beri üç silahşörler olarak anılan Ali, Buğra ve Cem üniversite sınavlarında Ankara’da bir hukuk fakültesini kazanırlar. Ağustos ayında Ankara’ya geldiklerinde güç bela fakültelerine oldukça uzak bir ev tutan Ali, Buğra ve Cem, okula gidip gelmek için ortaklaşa kullanacakları bir araba almaya karar verirler. 1 Eylül 2010 tarihinde evlerine yakın bir araba galerisine giden üçlü, galeri sahibi Veysel’den kendilerine uygun fiyatlı ve az benzin yakan bir araba göstermesini rica ederler. Veysel, fiyatları 20.000 TL ile 25.000 TL arasında değişen üç farklı model araba gösterir. Üç arkadaş kesin bir karara varamadıklarından, Veysel’e kendisine en kısa zamanda haber vereceklerini söyleyerek galeriden ayrılırlar.

Veysel o sıralar büyük bir ekonomik sıkıntı içindedir. Şaşmaz’da oto tamirâtı ile uğraşan ve ihtiyaç duyduğunda Veysel’in galerideki arabaların tamirâtı ve modifikasyonu ile uğraşan yakın arkadaşı Engin’e son olarak büyük bir oto tamirâtı işi nedeniyle 20.000 TL borçlanmıştır. Engin’in sürekli uyarılarına rağmen, Veysel fatura edilen bu meblağı bir türlü denkleştirememiştir. Bu durumdan son derece mahcup olan Veysel, 15 Eylül 2010’da Engin’e, faturayı ödeyecek mali gücü olmadığını söyler ve Ali, Buğra ve Cem’le akdetmek üzere olduğu otomobil satım sözleşmesinden doğacak alacağını temlik etmeyi teklif eder. Engin, Veysel’in bu teklifini kabul eder ve Veysel hemen temlik senedini hazırlar. Senette şu ifadeler yer alır: *“Müşterilerim Ali, Buğra ve Cem ile fiyatları 20.000 ile 25.000 arasında değişen üç otomobil modelinden birinin satımına ilişkin olarak akdedeceğim sözleşmeden doğan alacağımı, 20.000 TL tutarındaki borcuma karşılık olarak, Engin’e temlik ediyorum”.*

18 Eylül 2010’da Ali, Buğra ve Cem, Veysel’in oto galerisine uğrayarak 25.000 TL değerindeki en pahalı modeli satın almaya karar verdiklerini söylerler ve taraflar arasında sözleşme akdedilir. Sözleşmeye göre alıcılardan her biri satım bedelinin tamamından sorumlu olup, satım bedelini 1 Ekim 2010 tarihinde ödeyeceklerdir. Bu arada Veysel, yeni kazandığı bir müşteriye ekonomik sıkıntılarından bahsetmeyi delikanlılığa yakıştıramadığından, alacağını Engin’e temlik ettiğinden hiç bahsetmez. 21 Eylül 2010 tarihine gelindiğinde, Veysel, Engin’i arayarak Ali, Buğra ve Cem ile satım sözleşmesini akdettiğini haber verir.

25 Eylül 2010 tarihinde, ailesiyle birlikte bir davete katılan ve Engin’le karşılaşan Cem, Engin’in, babasının yakın arkadaşı olduğunu öğrenir. Cem, sohbet esnasında, Engin’in Veysel’den alacağı devraldığını öğrenir. Engin, bu alacağın ödenip ödenmeyeceği konusunda endişe ettiğini söyleyince, Cem, baba dostunu rahatlamak için 1 Ekim 2010’da borçlarını mutlaka ödeyeceklerini söyler. Ancak Ali, Buğra ve Cem 1 Ekim 2010 tarihinde borçlarını ödeyemez. 15 Ekim 2010 tarihinde Engin Cem’e uğrayıp sözünde durmadığı için sitem edince, Cem bir iki gün içinde borçlarını ödeyeceklerini belirtir ve geciktikleri her gün için 10 TL cezai şart ödemeyi yazılı olarak taahhüt eder.

- 1) Olayda ne tür bir temlik söz konusudur? Bu temlik geçerli midir? Bu konuda doktrin ve içtihatlarda ileri sürülen görüşleri de aktararak açıklayınız. (10 p.).

Olayda ileride doğacak bir alacağın temlik söz konusudur. Gelecekteki alacaklarının temlikine ilişkin olarak derste yaptığımız açıklamaların ve tartışmaların aktarılması gerekmektedir.

- 2) Engin, alacağı tahsil edebilirse, Veysel'e 5000 TL'yi iade ile yükümlü tutulabilir mi? Değişik ihtimallere göre gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Veysel'in Engin'e 20 000 TL borcu olmasına rağmen 25.000 TL tutarında bir alacak temlik etmesi söz konusudur. Aradaki 5000 TL farkın iade edilip edilmeyeceği, olayda ifa yerine temlik mi yoksa ifa amacıyla temlik mi söz konusu olduğuna göre değişecektir. Doktrinde tartışmalı olmakla beraber, hakim görüş ifa amacıyla alacağın temlikini düzenleyen Borçlar Kanunu hükmünün(BK.m.170; TBK.m.192) aynı zamanda ifa amacıyla temlik lehine bir karineye yer verdiğini kabul etmektedir. Buna göre tereddüt halinde temlikin ifa amacıyla yapıldığı kabul edilecektir. Bu durumda Engin'in 5000 TL tutarındaki farkı iade etmesi gerekir.

Temlikin ifa amacıyla değil de ifa yerine yapıldığını iddia eden tarafın bu hususu ispat etmesi gerekir.

- 3) Olayda ne tür bir cezai şart kararlaştırılmıştır? Bu türden cezai şartı talep etme hakkı hangi durumlarda ortadan kalkar? (10 p.).

Borçlar kanununa göre borcun kararlaştırılan yerde veya zamanda ifa edilmemesi hali için kararlaştırılan cezai şart "**ifaya eklenen cezai şart**" (kümülatif cezai şart) niteliği taşır. Bu durumda alacaklı hem ifayı, hem cezai şartı talep edebilir. **(5 p.).**

BK.158/II(TBK.m.179/II) hükmüne göre iki durumda kümülatif cezai şartı talep etme hakkı ortadan kalkar:

- 1) Cezai şartı talep etme hakkından açıkça feragat edilmesi;
- 2) İhtirazi kayıt konmaksızın ifanın kabulü. **(5 p.).**

- 4) Cem'in cezai şartı ödeme taahhüdü Ali ve Buğra'yı bağlar mı? (10 p.).

Ali, Buğra ve Cem arasında müteselsil borçluluk durumu söz konusudur. **Müteselsil borçlulukta borçlulardan biri kendi davranışıyla diğerlerinin durumunu ağırlaştıramaz.** Cem'in cezai şartı ödeme taahhüdü Ali ve Buğra'nın durumunu ağırlaştıran bir davranış olup, onları bağlamayacaktır.

- 5) Ali, Buğra ve Cem'in satım bedelini ödeme borcu hangi tarihte zamanaşımına uğrar? Zamanaşımının dolacağı tarihin borçluların tamamı bakımından aynı tarih olup olmadığını da belirterek, gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

15 Ekim 2010 tarihinde Cem'in Engin'e geciktikleri her gün için 10 TL cezai şart ödemeyi yazılı olarak taahhüt etmesi borcun tanınması (ikrar edilmesi) olup zamanaşımını kesen bir durumdur. **(3p.).**

Müteselsil borçluluk durumunda zamanaşımının borçlulardan biri için kesilmesi, bu borcun tanınması suretiyle olsa dahi, diğer borçlular için de zamanaşımını kesecektir. **(3 p.).**

Olayda olduğu gibi borç bir senetle ikrar edilmiş ise, kesilmeden sonra işleyecek yeni süre on yıl olacaktır. Dolayısıyla zamanaşımı tüm müteselsil borçlular bakımından aynı tarihte, somut olayda 15 Ekim 2020 tarihinde gerçekleşecektir. **(4 p.).**

CEVAPLARDA MADDE NUMARALARININ YAZILMAMASI VEYA YANLIŞ YAZILMASI NEDENİYLE NOT KIRILMAYACAKTIR.

2/B-BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER-BÜTÜNLEME
SINAVI (24.07.2012)

(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I: Sami, Murat ve Harun, babalarından miras kalan Ankara/Gölbaşı'nda yol kenarında bulunan arsa üzerinde bir benzin istasyonu yaptırmaya karar verir ve 1 Şubat 2011 tarihinde müteahhit Taşansu ile 300.000 TL'ye anlaşılır. Taraflar arasındaki anlaşmaya göre Taşansu, benzinliğin inşasını 1 Temmuz 2011 tarihinde anahtar teslimi olarak tamamlayacak; işin bedeli ise arsa sahipleri tarafından 15 Temmuz 2011 tarihinde ödenecektir.

Benzinliğin inşa edileceği arsa Ankara'nın büyük üniversitelerinden birinin eğitim tesislerinin bitişiğinde bulunmaktadır. Sami, Murat ve Harun, 2011 Nisan ayında yaptıkları küçük bir araştırma sonucunda, bu nedenle işletme ruhsatı almalarının neredeyse imkânsız olduğunu öğrenir. Bunun üzerine Harun, fakülte yıllarından tanıdığı ve iş takipçiliği yoluyla servetine servet katan Furkan'ı arar. Üç kardeş, Furkan ile bir araya gelir. Furkan, kendinden son derece emin bir tonla bu güne kadar olmaz denilen hangi işleri hallettiğini uzun uzun anlattıktan ve tanıdıklarını devreye sokarak işletme ruhsatı almasının kendisi için çocuk oyuncağı olduğu konusunda onları ikna ettikten sonra, bu iş karşılığında 50. 000 TL talep eder. Çaresiz durumdaki Sami, Murat ve Harun 50.000 TL'yi 28 Nisan 2011 tarihinde Furkan'a öderler.

Taşansu, benzinlik inşaatını tamamlayıp sözleşmeye uygun bir şekilde 1 Temmuz 2011 tarihinde teslim etmiştir. Ancak Sami, Murat ve Harun 15 Temmuz tarihinde ödemeleri gereken 300.000 TL'yi denkleştirememiştir. 1 Ağustos 2011 tarihinde kardeşlerden ikna kabiliyetine güvenen Sami, Taşansu'ya giderek ödemeleri gereken iş bedelinin ancak yarısını temin edebildiklerini ve bu parayı ödemeye hazır olduklarını, geriye kalan diğer yarısı için kendilerine süre tanımasını talep eder. Taşansu bu teklifi şiddetle reddeder. Taşansu'yu yatıştırmak isteyen Sami, borcun tamamını en kısa sürede ödeyeceklerini ve ödemede geciktikleri her ay için 10.000 TL cezai şart ödemeyi 1 Ağustos 2011 tarihinde yazılı olarak taahhüt eder.

Taşansu'nun baskısından en azından şimdilik kurtulduğunu düşünen kardeşler, bir an önce ruhsatı alıp işe koyulmayı ve elde edecekleri kazançla borçlarını ödemeyi planlarlar. Ancak Furkan değişik bahaneler ileri sürerek onları oyalamaya devam etmiştir.

Bu arada Ankara'nın tanınmış ailelerinden birinin kızı olan Büklümsü, tatile giderken, benzin almak için tabelasını gördüğü söz konusu benzinliğe uğrar. Benzinlikte çalışan görevlilerden işletmenin henüz faaliyete geçmediğini duyunca, bunun sebebini öğrenmek için aracından iner. Tam bu esnada ülkemiz ortalamasının epey altında olan boyunu daha uzun göstermek için bir parça abarttığı yüksek topuklu ayakkabısıyla aracın önünde yerde dağınık bir şekilde duran pompa hortumlarından birine takılarak düşer ve kaburgalarını kırar. Büklümsü tedavi masrafları için 4.000 TL ödemek zorunda kalmıştır.

- 6) Sami, Murat ve Harun'un Furkan ile yaptığı sözleşme geçerli midir? Kardeşler, Furkan'a ödedikleri 50.000 TL'nin iadesini talep edebilir mi? Bu soruna ilişkin olarak doktrin ve içtihatlarda ileri sürülen görüşleri de aktararak BK ve TBK açısından ayrı ayrı değerlendiriniz. (15 p.).

Kardeşler ile Furkan arasındaki anlaşma rüşvet anlaşması olup ahlaka aykırılık nedeniyle batıldır. **(3 p.).** Borçlar Kanununa göre hukuka ve ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi için verilen edimlerin iadesi talep edilemez. Modern öğreti ve 2008 tarihinde verdiği bir kararından beri İsviçre Federal Mahkemesi, bu iade yasağının sadece hukuka veya ahlaka aykırı bir davranışı teşvik veya ödüllendirmek için yerine getirilmiş edimler (Gaunerlohn) bakımından söz konusu olduğunu kabul etmektedir. **(8 p.).**

Türk Borçlar Kanununda (m.81) aynı iade yasağı muhafaza edilmekle beraber, eklenen yeni bir hükümle, hakim bu edimin devlete mal edilmesine karar verebileceği düzenlenmiştir. **(4 p.).**

- 7) Taşansu, iş bedelinin yarısının ödenmesi talebini reddetmekte haklı mıdır? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Borcun varlık ve miktarı üzerinde ihtilaf yok ve tamamı muaccel ise alacaklı kısmen yapılan ifayı kabul etmek zorunda değildir (BK.m.68;TBK.m.84). Olayda her iki şart da gerçekleşmiş olduğundan Taşansu, kısmen yapılan ödemeyi reddedebilir ve iş bedelinin tamamı bakımından borçluları temerrüde düşürebilir.

- 8) Olaydaki cezai şartın türünü de belirterek, Sami'nin cezai şart ödeme taahhüdünün Murat ve Harun'u bağlayıp bağlamayacağını gerekçeli olarak açıklayınız (10 p.).

Borçlar Kanununa göre borcun kararlaştırılan yerde veya zamanda ifa edilmemesi hali için kararlaştırılan cezai şart **“ifaya eklenen cezai şart”** (kümülatif cezai şart) niteliği taşır. Bu durumda alacaklı hem ifayı, hem cezai şartı talep edebilir. **(3 p.).**

Sami, Murat ve Harun arasında müteselsil borçluluk durumu söz konusudur. **Müteselsil borçlulukta borçlulardan biri kendi davranışıyla diğerlerinin durumunu ağırlaştıramaz.** Sami’nin cezai şartı ödeme taahhüdü Murat ve Harun’nun durumunu ağırlaştıran bir davranış olup, onları bağlamayacaktır. **(7 p.).**

- 9) Sami, Murat ve Harun’un Taşansu’ya olan borcu hangi tarihte zamanaşımına uğrar? Zamanaşımının dolacağı tarihin borçluların tamamı bakımından aynı tarih olup olmadığını da belirterek, gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

1 Ağustos 2011 tarihinde Sami’nin Taşansu’ya geciktikleri her ay için 10.000 TL cezai şart ödemeyi yazılı olarak taahhüt etmesi, borcun tanınması (ikrar edilmesi) olup zamanaşımını kesen bir durumdur. **(3p.).**

Müteselsil borçluluk durumunda zamanaşımının borçlulardan biri için kesilmesi, bu borcun tanınması suretiyle olsa dahi, diğer borçlular için de zamanaşımını kesecektir. **(3 p.).**

Olayda olduğu gibi borç bir senetle ikrar edilmiş ise, kesilen süre ne olursa olsun, kesilmeden sonra işleyecek yeni süre on yıl olacaktır. Dolayısıyla zamanaşımı tüm müteselsil borçlular bakımından aynı tarihte, somut olayda 01 Ağustos 2021 tarihinde gerçekleşecektir. **(4 p.).**

- 10) Büklümsu 4.000 TL tutarındaki tedavi masraflarını kimlerden hangi hukuki gerekçeye dayanarak talep edebilir? **Sorumluluğun şartlarını** ve sorumluların sorumluluktan kurtulma imkânının mevcut olup olmadığını gerekçeli olarak açıklayınız (15 p.).

Olayda bina ve diğer inşa eseri maliklerinin sorumluluğu söz konusudur. Bu sorumluluğun şartları şunlardır:

a) Bir bina veya diğer inşa eseri söz konusu olmalıdır: BK.m.58 anlamında inşa eserinden söz edebilmek için iki unsurun bulunması gerekir: İlk olarak, eserin **sabit**, yani doğrudan doğruya veya dolaylı olarak arza (toprağa) bağlı olması gerekir. İkinci olarak ise, **yapay**, yani insan eliyle meydana getirilmiş bir eserin mevcut olması gerekir. Olayda bu iki şart da gerçekleşmiştir. **(3 p.)**

b) İnşa eserinin yapımında bozukluk veya bakımında noksanlık bulunması, yani eserin ayıplı olması gerekir: **Eser öngörülen kullanım amacı bakımından insanlar veya şeyler bakımından tehlike yaratıyorsa bu anlamda ayıplıdır.** Olayda Büklümsu söz konusu eserden (benzinlikten) öngörülen kullanım amacı çerçevesinde yararlanırken yere dağınık bir şekilde bırakılmış hortumlar nedeniyle düşerek bir zarara uğramıştır. Dolayısıyla bu şart da gerçekleşmiştir. **(5 p.).**

c) Eserin yapımındaki bozukluk veya bakımındaki noksanlık ile meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Olayda eserin ayıplı olması ile Büklümsu’nun yaralanması arasında uygun illiyet bağı bulunmaktadır. **(3 p.).**

Sorumluluğun şartları gerçekleştiği için malik sıfatını taşıyan Sami, Murat ve Harun, Bükümsu'nun yaralanmasından sorumlu olacaktır.

Bina ve inşaa eseri maliklerinin sorumluluğu, kurtuluş kanıtı getirilemeyen, ağırlaştırılmış sebep sorumluluğudur. Sorumlu sadece illiyet bağının (mücbir sebep, zarar görenin veya üçüncü şahsın ağır kusuru nedeniyle) kesildiğini ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir. (4 p). Bükümsu'nun yüksek topuklu ayakkabı giymesi illiyet bağını kesecek boyutta bir birlikte kusur olarak nitelendirilemez. Bu husus sadece bir tazminattan indirim sebebi olarak göz önünde bulundurulur.

NOT: olayda tehlike sorumluluğundan söz edilemez; zira zarar benzinliğe özgü bir riskten (karakteristik riziko) kaynaklanmamaktadır.

SORU II: Otuz yaşını doldurmuş olmasına rağmen doktora tezini tamamlayamadığı için askerliğini henüz yapmamış olan araştırma görevlisi Sabri, bedelli askerlik yasasının çıkması ile birlikte derin bir nefes alır. Bedelli askerlik ücreti olan 30.000 TL'yi, hocası Sedat'tan ödünç alıp derhal yatırarak bu imkândan yararlanır. Aradan birkaç ay geçmesine rağmen hocasından aldığı borcu bir türlü ödeyemeyen Sabri, 2011 model Volkswagen Tiguan marka aracını satılığa çıkarmak zorunda kalır.

Aracın satılık olduğunu öğrenen Sabri'nin yakın arkadaşı Güendam, uzun pazarlıklar sonucu aracı satın alır. Taraflar arasında 10 Haziran 2012 tarihinde yapılan satım sözleşmesine göre, Sabri aracı 10 Temmuz 2012 tarihinde teslim edecek, Güendam ise 50.000 TL tutarındaki satış bedelini 15 Temmuz 2012 tarihinde ödeyecektir. Sabri 11 Haziran 2012'de, Güendam'dan olan satım bedeli alacağını 30.000 TL tutarındaki kısmını yazılı olarak Sedat'a temlik eder.

Sabri ile samimi bir ilişki içinde bulunan Sedat, 2012 Avrupa Futbol Şampiyonası'nı izlemek için son teknoloji geniş ekran bir televizyon satın almıştır. Sedat futbola düşkünlüğünü bildiği Sabri'yi, 3 Temmuz 2012 tarihinde oynanan «İtalya-İspanya» finalini birlikte izlemek üzere evine davet eder. Nerdeyse her konuda benzer fikirlere sahip olan Sedat ve Sabri, maçı kimin kazanacağı konusunda, gitgide inatlaşmaya dönüşen bir tartışmaya girerler. Sabri maçı kesin olarak İspanya'nın kazanacağını ileri sürerken, Sedat "Süper Mario"nun son maçlarındaki performansına vurgu yaparak İtalya'nın kazanacağından emin olduğunu söyler. Her iki taraf da geri adım atmaz ve 10.000 TL tutarında bahse girerler. Maç, «4-0» İspanya'nın galibiyeti ile sonuçlanır.

10 Temmuz 2012 tarihine gelindiğinde Güendam büyük bir heyecanla aracı teslim almak için Sabri ile temas kurar. Ancak Sabri yeni tanıştığı kız arkadaşı ile ailesinin yazlığına gideceğini ve Ekim'den önce aracı teslim etmesinin kesinlikle mümkün olmadığını söyler. Bunun üzerine Güendam sözleşmeden dönme hakkını kullandığını ve bir daha yüzünü görmek istemediğini Sabri'ye bildirir. Güendam henüz Sabri'ye olan kızgınlığını üzerinden atamamışken 15 Temmuz 2012 tarihinde Sedat'ın 30.000 TL'nin ödenmesi talebiyle karşılaşınca iyice çıldırır. Güendam her hangi bir borcu olmadığını, dolayısıyla ödeme yapmayacağını sert sözlerle Sedat'a bildirir.

Sedat ile Sabri arasında 30.000 TL'nin ödenmemesi yüzünden çıkan ihtilaf kısa zamanda fakülte dekanı Haşmet'in kulağına gider. Durumdan son derece rahatsız olan Haşmet, Sedat'ı arayarak Sabri'nin üstüne fazla gitmemesini, borcu kendisinin ödeyeceğini bildirir; Sedat herhangi bir cevap vermez ve

telefonu kapatır. Sabri'nin babası da durumdan haberdar olur ve ertesi gün Sedat'ı arayarak oğlunun borcunu kendisinin ödeyeceğini bildirir.

- 1) Gülendam'ın Sabri'ye karşı sözleşmeden dönme hakkını kullanması geçerli midir? Bu hakkın kullanılması için gerekli şartlar somut olayda gerçekleşmiş midir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Gülendam'ın dönme hakkını kullanmasının geçerli olabilmesi için önce Sabri'nin temerrüte düşmesi, daha sonra da Gülendam'ın dönme hakkının kullanılması için gerekli formaliteleri yerine getirmiş olması gerekir.

Taraflar arasındaki sözleşmeye göre Sabri 10 Temmuz tarihinde otomobili teslim edecektir. Olayda BK.m.101/II;TBK.m.117/II) anlamında belirli bir vade kararlaştırılmıştır. Sabri, bu tarihte ifade bulunmadığı takdirde ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşecektir. **(3 p.).**

Gülendam'ın sözleşmeden dönme hakkını kullanabilmesi için kural olarak ek süre vermesi ve ek sürenin sonunda aynen ifadan vazgeçtiğini gecikmeksizin borçluya bildirmesi gerekir. Bu hususların az da olsa teferruatlı bir şekilde izah edilmesi gerekmektedir **(4 p.).**

Bazı istisnai durumlarda ek süre tayinine gerek yoktur. Bunlardan birini de borçlunun hal ve davranışlarından ek süre verilmesinin anlamsız olacağının anlaşıldığı durumlar oluşturur. Somut olayda bu istisnai durum söz konusudur; zira Sabri Ekim'den önce aracı teslim etmesinin kesinlikle mümkün olmadığını söylemiştir. **(3 p.).**

- 2) Gülendam yeni alacaklı Sedat'a ödemedi kaçınabilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

BK.m.167 (TBK.m.188) hükmüne göre, borçlu, devri öğrendiği sırada devredene karşı sahip olduğu savunma imkânlarını, devralana karşı da ileri sürebilir. **(5 p.).**

Borçlu sadece temlik öğrendiği anda tam olarak doğmuş savunma imkânlarını değil ayrıca daha sonra ortaya çıksa bile temelleri temlik öğrendiği anda mevcut olan itiraz ve defileri de ileri sürebilir.

İhtilaf konusu somut olayda Gülendam sözleşmeden döndüğü takdirde satım bedelini ödeme borcundan kurtulur ve bu durumu yeni alacaklıya karşı da ileri sürebilir. Gerçi dönme hakkı temlik işleminden sonra kullanılmış olacaktır; ancak dönmenin temeli, temlik öğrendiği anda mevcuttur. **(5 p.).**

- 3) Sabri 10.000 TL tutarındaki bahis alacağını Sedat'a olan borcuyla takas edebilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Olayda takas hakkının kullanılmasının şartlarının (1- karşılıklı alacaklılık; 2- alacakların aynı türden olması ve 3- takas alacağının icra edilebilir bir alacak olması) gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi gerekir.

Olayda ilk iki şart gerçekleşmiş olmasına rağmen üçüncü şart gerçekleşmemiştir. Çünkü, takas alacağının icra edilebilir bir alacak niteliği taşıyabilmesi için bu alacağın dava edilebilir, herhangi bir defie muhatap olmayan ve muaccel bir alacak olması gerekir. Olayda takas alacağı, yani Sabri'nin Sedat'tan olan alacağı bir bahis alacağı olup dava edilemeyen bir alacak niteliği taşır. Dolayısıyla Sabri takas hakkını kullanamayacaktır.

- 4) Sedat, Sabri'nin 30.000 TL tutarındaki borcunu Haşmet'ten talep edebilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Haşmet'in Sedat'ı arayarak Sabri'nin borcunu kendisinin ödeyeceğini bildirmesi borcun dış yüklenilmesi sözleşmesinin yapılmasına ilişkin bir icap niteliği taşır. Sedat bu icabı henüz kabul etmeden bu kez Sabri'nin babası Sedat'a yeni bir icapta bulunmuştur. BK.m.175 (TBK.m.197) hükmüne göre, borcun üstlenilmesine ilişkin icap alacaklı tarafından henüz kabul edilmeden önce, ikinci bir şahıs tarafından alacaklıya icapta bulunulursa, ilk icapta bulunan icabı ile bağlı olmaktan kurtulur. Olayda Sabri'nin babasının icapta bulunması üzerine Haşmet'in ilk icabı ile bağlılığı ortadan kalkar. Bu nedenle Sedat, borcu Haşmetten talep edemeyecektir.

2/B-BORÇLAR HUKUKU-GENEL HÜKÜMLER-FİNAL SINAVI **(31.05.2013)**

(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I (*Aybeniz'in talihsiz ticari serüveni*): Türkiye'nin köklü hukuk fakültelerinden birinde okuyan Aybeniz, daha mezun olmadan geleceği ile ilgili kaygılar duymaya başlamıştır. Mantar gibi çoğalan hukuk fakültelerinden mezun olanlardan oluşan işsizler ordusuna katılma ihtimalini düşündükçe uykuları kaçmaktadır. Aybeniz mesleğini icra ederek geçimini sağlama ihtimalinin azaldığını göz önünde bulundurur ve yeni arayışlar içine girer. Aklına babasının Ankara/Cebeci Cemal Gürsel Caddesi üzerinde bulunan ve hâlihazırda boş olan dükkânında bir güzellik salonu açmak gelir; çocukluğundan beri süslenmeye pek meraklı olduğundan bu sektöre yabancı da değildir. Aybeniz babası Şevket'i bu işe yatkınlığı konusunda ikna etmiş ve ondan dükkânı güzellik salonu olarak kullanma iznini koparmıştır.

Aybeniz güç bela izin kopardığı babasına daha fazla yük olmamak düşüncesiyle dükkânı açmak için ihtiyaç duyduğu parayı, mesleki kariyerine kirlenmiş otomobiller üzerine yazı yazarak başlayan, şimdilerde "oto kuaförü" işleten ve hali vakti yerinde olan arkadaşı Furkan'dan ödünç almaya karar verir. Çok kârlı bir işe girdiği hususunda Furkan'ı ikna eden Aybeniz, 50.000 TL ödünç alır. Aybeniz güzellik salonunu 02.04.2012 tarihinde açmıştır.

Aybeniz, kısa bir süre içinde ülkenin en başarılı iş kadınlarından biri olacağına ilişkin kurduğu düştan çok geçmeden uyanır; gerçekten de aksilikler birbirini takip eder. Aybeniz'in bir güzellik salonu açtığını duyan fakülteden bir grup arkadaşı ona mütevazı bir katkı olur düşüncesiyle 20.04.2012 tarihinde güzellik bakımı için dükkâna uğrarlar. Arkadaşlarının bu düşünceli davranışları Aybeniz'i hem duygulandır; hem de, kalabalık gruptan en az 1000

TL gelir elde edeceği için, sevindirir. Ancak bu sevinç fazla sürmez; zira dükkânın karşısındaki üniversite kampüsünde bahar aylarının gelmesiyle artan öğrenci olaylarına müdahalede bulunan güvenlik güçlerinin hoyratça kullandıkları biber gazları, Aybeniz'in dükkanını da etkiler. Güzellik salonunda nefes alamaz hale gelen grup, hemen orayı terk eder. Olayların biraz durulmasının ardından, Aybeniz'in yanında çalışan Cemil, yan dükkan komşusu Cemrenur ile öğrenci olaylarında kimin haklı olduğu konusunda ateşli bir tartışmaya girer. Gittikçe uzayan tartışma sözlerle sınırlı kalmaz ve artık sabrı iyice taştan Cemil, Cemrenur'u iterek kolunun kırılmasına neden olur. Hemen yakındaki hastaneye giden Cemrenur 750 TL tedavi masrafı ödemek zorunda kalmıştır. Bu tatsız olayın duyulması Aybeniz'in güzellik salonuna ilgiyi başlamadan bitirmiştir.

Olup bitenleri duyan ve ödünç verdiğine pişman olan Furkan'ı yatıştırmak isteyen Aybeniz, kendisine onun güzellik salonundan başka bir yere gitmeyecekleri taahhüdünde bulunan beş müşterisine vereceği hizmetten doğacak alacaklarının 50.000 TL tutarındaki kısmını, teminat amacıyla 02.05.2012 tarihinde Furkan'a temlik etmiş ve söz konusu müşterilerin isim ve iletişim bilgilerini vermiştir. Furkan 15.05.2012 tarihinde söz konusu müşterileri arayıp güzellik salonundan aldıkları hizmet bedellerini Aybeniz'e değil de kendisine ödemeleri gerektiğinde bildirdiğinde, söz konusu müşterilerin tamamı, kendilerinin Aybeniz'in güzellik salonuna gitmediklerini, gitmeyi de düşünmediklerini, genç bir girişimcinin hevesini kırmamak için nezaketen böyle bir taahhütte bulunduklarını söyleyince yıkılır. Hemen Aybeniz'i arayan Furkan 50.000 TL'yi derhal geri ödemesini sert sözlerle bildirir. Kızının Furkan'ın ağır hakaretlerine maruz kaldığını öğrenen Şevket 01.06.2012 tarihinde Furkan'a bir e-mail yazarak kızının borcunu kendisinin ödeyeceğini bildirir. Söz konusu parayı Aybeniz'den tahsil etmeyi, gerekirse güzellik salonuna haciz memurlarını götürerek ondan intikam almayı kafasına koyan Furkan bu e-maile herhangi bir cevap yazmaz. Bir süre Aybeniz'den alacağını tahsil etmek için çaba gösteren Furkan, bu çabalarının sonuçsuz kaldığını görünce 01.07.2012 tarihinde Şevket'e giderek üstlendiği borcu ödemesini ister. Şevket, bu hususa ilişkin yazdığı e-maile makul bir süre içinde cevap alamadığını, ayrıca kendisini dosta düşmana rezil eden kızının borcunu artık ödemeyi düşünmediğini bildirir.

1) Aybeniz Cemrenur'un 750 TL tutarındaki tedavi masrafını tazminle yükümlü tutulabilir mi?(10 p.).

Öncelikle adam çalıştıranlarının sorumluluğunun şartlarının kısaca açıklanması gerekmektedir. Bu şartlardan **“zararın işin görülmesi esnasında ve iş ile ilgili olarak verilmesi”** şartı olayda önem taşımaktadır: Görülen iş ile verilen zarar arasında bir **fonksiyonel bağlantının bulunması gerekir. Verilen işin görülmesi (işin çalışana bırakılması), başkasına zarar verme riskini arttırmış ise bu şart gerçekleşmiştir.**

Buna karşılık, zarar işin görülmesi ile ilgili olarak değil de, yapılan iş vesile kılınarak verilmiş ise fonksiyonel bir bağlantı yoktur. Olayda Cemil'in Cemrenur'un kolunu kırması işin görülmesi esnasında ve iş ile ilgili olarak verilen bir zarar değildir. Bu nedenle Aybeniz'in sorumlu tutulması hukuken mümkün olmayacaktır.

- 2) Aybeniz, 1000 TL tutarındaki gelir kaybını, kimden, hangi gerekçeyle talep edebilir? (Not: Sorunu idare hukuku esaslarına göre değil, münhasıran borçlar hukuku açısından değerlendiriniz). (10 p.).

Aybeniz'in uğramış olduğu 1.000 TL tutarındaki gelir kaybı **"salt malvarlığı zararı"dır.** Türk-İsviçre hukuklarında **objektif hukuka aykırılık teorisi** kabul edilmektedir. Buna göre, hukuka aykırılıktan söz edebilmek için belirli bir menfaatin korunmasına yönelik bir normun ihlali gerekir. Mutlak haklar genel koruma normları ile güvence altına alındığı için, bu hakların ihlali, yani şahsa ve şeye verilen zararlar daima hukuka aykırıdır. Şahsa ve şeye verilen zararlar dışında kalan menfaatlerin ihlalinin hukuka aykırı nitelik taşıması için, bu menfaatleri koruyan özel bir koruma normunun ihlali gerekir. Somut olayda Aybeniz'in uğradığı türden zararlara karşı koruma getiren bir norm söz konusu olmadığı için, 1.000 TL tutarındaki zararının tazminini kimseden talep edemeyecektir.

- 3) Aybeniz ile Furkan arasında yapılan temlik işlemi geçerli midir? Bu konuya ilişkin olarak doktrin ve içtihatlarda ileri sürülen görüşleri de belirterek açıklayınız. (15 p.).

Olaydan da açıkça anlaşıldığı üzere burada gelecekteki alacakların temliki ve toptan temlik söz konusudur.

Gelecekteki alacakların temliki durumunda temlik anında miktar ve borçlu belli değildir. Bu nedenle böyle bir temlikin geçerli olup olmadığı sorunu ortaya çıkar. Federal mahkeme temlik anında alacağın belirlenebilir olmasını yeterli görmektedir. Buna göre temlik işleminin yapıldığı anda devredilen alacağın devredene mi yoksa devralana mı ait olduğu anlaşılabiliyorsa belirlenebilir olma şartı gerçekleşmiş sayılır. Devredenin müşterilerine karşı sahip olacağı alacakların sadece **belirli bir miktarını** (olayda olduğu gibi 50.000 TL'lik kısmını) **devretmesi halinde üçüncü şahıslar bakımından devredilen alacağın devredene mi yoksa devralana mı ait olduğu anlaşılamayacağından belirlenebilir olma şartı gerçekleşmemiştir.** Bu nedenle bu görüş çerçevesinde olaydaki temlik işlemi geçerli sayılamayacaktır. **(10 p.)**

Buna karşılık doktrinde savunulan başka bir görüş ise gelecekteki alacakların temlikinin geçerli olabilmesi için alacağın temlik anında belirlenebilir olmasını yeterli görmeyip, "belirlilik" şartını aramaktadır. Tasarruf işlemleri bakımından "belirlilik" ilkesi geçerlidir. Bu görüş taraftarlarına göre, alacağın miktarı ve borçlu belirli değil ise sadece borçlandırıci işlem geçerli sayılmalı, yani devredenin, devralana karşı ileride doğacak alacağı devretme borcu altına girdiği kabul edilmelidir; alacaklar doğunca da alacaklı bunları ayrıca temlik etmelidir. Bu görüş

çerçevesinde de temlik işlemi geçersiz olup, yapılan işlem sadece devir borcu doğuran bir borçlandırıcı işlem olarak nitelendirilebilir. **(5 p.).**

4) Furkan Şevket'den 50.000 TL'yi ödemesini talep edebilir mi? Neden? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Şevket'in 01.06.2012 tarihinde Furkan'a gönderdiği e-mail, borcun dış üstlenilmesi sözleşmesinin yapılmasına ilişkin bir icap niteliği taşır. BK.m.175 (TBK.m.197) hükmü uyarınca alacaklı(olayda Furkan) bu icabı **her zaman** kabul edebilir. Furkan'ın Şevket'ten söz konusu bedeli ödemesini talep etmesi kabul niteliği taşır ve dolayısıyla Şevket 50.000 TL'yi ödemekle yükümlü olacaktır.

SORU II (İklimsu'nun sabır sınavı): Ankara'nın yıldızı son zamanlarda gittikçe parlayan mimarlarından İklimsu, Ankara/İncek'te bulunan arazisi üzerinde bir villa yaptırmak istemektedir. 2012 yılı Ocak ayında kendi zevkine göre hazırladığı projeyi, daha önceden değişik işler vesilesiyle birlikte çalıştığı müteahhitlere gösterir ve kendisine fiyat vermelerini ister. 1.000.000 TL ile en ucuz teklifi müteahhit Hüsrevcan vermiştir. Ona en yakın teklif müteahhit Rafetcan tarafından verilen 1.250.000 TL tutarındaki tekliftir. İklimsu 01.03.2012 tarihinde Hüsrevcan ile söz konusu villanın yapımına ilişkin bir eser sözleşmesi akdeder. Sözleşmeye göre Hüsrevcan villayı 01.06.2012 tarihinde teslim edecek; işin bedeli de aynı gün Hüsrevcan'ın banka hesabına yatırılacaktır.

İş için birkaç aydır Dubai'de bulunan İklimsu, villanın anahtarını teslim almak ve ardından iş bedelini havale etmek için 01.06.2012 tarihinde Ankara'ya döner; aynı gün Hüsrevcan'ın ofisine uğrar. Hüsrevcan yapımını üstlendiği birçok proje olduğu için villa inşaatına henüz başlamadığını söyleyince İklimsu önce yıkılır; ardından Hüsrevcan pişkin bir şekilde, işleri döndürebilmesi için likiditeye ihtiyaç duyduğunu, 1.000.000 TL'yi kendisine hemen öderse villayı en geç bir iki ay içinde tamamlayabileceğini söyleyince iyice deliye döner. İklimsu, Hüsrevcan'a artık yüzünü bile görmek istemediğini; ayrıca geçmiş yıllarda birlikte çalıştıkları havaalanı inşaatı işinden dolayı kendisine ödemesi gereken ve 01.07.2012 tarihinde zamanaşımına uğrayacak olan 1.200.000 TL'yi de derhal ödemesini ister. Hüsrevcan bu borcunu villa işinden sözleşme gereği talep edebileceği 1.000.000 TL ile takas ettiğini, geriye kalan 200.000 TL'yi ise bir iki hafta içinde ödeyeceğini, kısa bir süre önce yapılan bir açık arttırmada satın aldığı ünlü bir ressamın oldukça değerli tablosunu bunun için rehin verebileceğini belirtir. İklimsu tabloyu rehin olarak alır; ancak takası kabul etmediğini ve kendisiyle yargıda hesaplaşacağını belirterek Hüsrevcan'ın ofisinden ayrılır. Bu arada yaz mevsiminin gelmesi ve inşaat sezonunun açılması nedeniyle İklimsu'nun villayı yapacak müteahhit bulması zorlaşmış; bulabildiği sınırlı sayıdaki müteahhitler ise villa inşaatını 1.500.000 TL'den aşağı yapamayacaklarını bildirmiştir.

15.07.2012 tarihine gelindiğinde Hüsrevcan İklimsu'ya olan 1.200.000 TL tutarındaki borcunun zamanaşımına uğradığını; İklimsu ise alacağının zamanaşımına uğramadığını, ileride de hiçbir zaman zamanaşımına uğramayacağını ileri sürmektedir.

- 1) İklimsu 1.000.000 TL tutarındaki iş bedelini Hüsrevcan'a ödememek için hangi hakları kullanabilir? Söz konusu hakların etkilerini de belirterek gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

İklimsu ilk olarak sözleşmeden dönme hakkını kullanarak iş bedelini ödeme yükümlülüğünden kurtulabilir; zira dönme hakkının sonuçlarından ilkinin henüz ifa edilmemiş edim yükümlülüklerini sona erdirmek oluşturur. (5 p.).

İklimsu aynen ifadan vazgeçip müspet zararının tazminini talep etme hakkını kullanarak da iş bedelini ödeme yükümlülüğünden kurtulabilir. Bu hakkın kullanılması sözleşmeyi sona erdirmeyip sadece satıcının asli edim yükümlülüğünü müspet zararı tazmin yükümlülüğüne dönüştürmektedir. Ancak **fark teorisine** göre müspet zararın tazmini talep edildiğinde artık İklimsu kendi edimini yerine getirmekle yükümlü olmayıp müspet zararı ile kendi ediminin değeri arasındaki farkı tazminat olarak talep edebilecektir. İklimsu henüz iş bedelini ödemediği için fark teorisine göre müspet zararın tazmininin talep edilmesi önünde bir engel bulunmamaktadır. (10 p.).

- 2) Bu hakların kullanılabilmesi için gerekli şartlar somut olayda gerçekleşmiş midir? (7 p.).

Sözleşmede Hüsrevcan'ın villayı 01.06.2012 tarihinde teslim edeceği ("**belirli bir vade**"; kesin vade değil!) kararlaştırıldığı için Hüsrevcan ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşmüştür. Aynen ifadan vazgeçip müspet zararın tazmini veya sözleşmeden dönüp menfi zararın tazmini haklarının kullanılabilmesi için kural olarak alacaklının borçluya ek süre vermesi ve ek sürenin sonunda aynen ifadan vazgeçtiğini hemen borçluya bildirmesi gerekir. BK.m.107 (TBK.m.124) hükmüne göre **borçlunun hal ve davranışlarından ek süre verilmesinin anlamsız olacağı** anlaşıyorsa ek süre tayinine gerek yoktur. Hüsrevcan işi tamamlamak için iki ay daha zaman istemektedir. Oysa ek süre niteliği gereği kısa bir süredir; bu şekilde verilecek kısa bir süre içinde Hüsrevcan'ın işi tamamlayamayacağı açıktır. Dolayısıyla olayda ek süre verilmesine gerek olmayan bir durum söz konusudur. Ayrıca İklimsu aynen ifadan vazgeçtiğini Hüsrevcan'a hemen bildirmiştir. Olayda her iki hakkın da kullanılması için gerekli şartlar oluşmuştur.

- 3) İklimsu'nun iş bedelini ödemediği somut olayda talep edebileceği en fazla tazminat miktarı ne kadar olabilir? İlgili kavramları tanımlayarak gerekçeli olarak açıklayınız. (8 p.).

Olaydaki verilerden hareket edildiğinde İklimsu'nun fark teorisine göre müspet zararının tazminini talep etmesi durumunda hem kendi edimini yerine getirme yükümlülüğünden kurtulacak, hem de sözleşmede kararlaştırılan bedel ile işi yaptırması için şu anda ödeyeceği bedel arasındaki fark olan 500.000 TL'yi müspet zarar olarak talep edebilecektir. Oysa sözleşmeden dönüp menfi zararının tazmini talep etmesi durumunda sadece 250.000 TL talep etmesi mümkün olacaktı. Cevaplarda müspet zarar ve menfi zarar kavramlarının da tanımlanması gerekmektedir.

- 4) Hüsrevcan'ın takas beyanı geçerli midir? Neden? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Takasın şartlarından biri de **takas alacağının** (olayda Hüsrevcan'ın eser sözleşmesinden doğan 1.000.000 TL tutarındaki alacağının) **"icra edilebilir"** bir alacak olmasıdır. Bunun anlamı, takas alacağının dava edilebilir, **herhangi bir defiyeye muhatap olmayan** ve muaccel bir alacak olmasıdır. Olayda Hüsrevcan'ın takas alacağına karşı İklimsu'nun ödemezlik defini ileri sürme hakkı bulunmaktadır. İklimsu ödemezlik defini ileri sürdüğü takdirde (ki olayda İklimsu Hüsrevcan'ın takas hakkını kullanamayacağını belirtmiştir), Hüsrevcan bu alacağını başka bir hukuki ilişkiden doğan borcu ile takas edemeyecektir.

- 5) İklimsu'nun Hüsrevcan'dan olan 1.200.000 TL tutarındaki alacağı hangi tarihte zamanaşımına uğrar? Tarafların iddialarını da değerlendirerek gerekçeli olarak açıklayınız. (NOT: Eser sözleşmesinden doğan ücret alacakları TBK.m.147 uyarınca beş yıllık zamanaşımı süresine tabidir.). (15 p.).

Hüsrevcan'ın tabloyu rehin olarak vermesi **borcun ikrarı** niteliği taşır ve **zamanaşımı keser**. Bu tarihten itibaren zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlar. Kesilme durumunda yeni işleyecek süre eskisinin aynıdır(olayda 5 yıl). **(7.p.)**.

BK.m.138(TBK.m.159) hükmü uyarınca bir alacağın taşınır rehni ile güvence altına alınmış olması, **alacağın zamanaşımına uğramasına engel olmaz**. Ancak alacaklının rehinden alacağını elde etme yetkisi devam eder. **(8 p.)**.

CEVAPLARDA MADDE NUMARALARININ YAZILMAMASI VEYA YANLIŞ YAZILMASI NEDENİYLE NOT KIRILMAYACAKTIR.

2/B-BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER-BÜTÜNLEME
SINAVI (29.07.2013)

(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I: (Kutlama değil patlama): Selvinaz ve Salih yıllarca Ankara'da yaşamış mirasyedi ve hayalperest iki kardeştir. Ankara'nın tekdüzeliğinden bunaldıkları bir bahar gününde ani bir karar vererek her şeyi geride bırakmaya ve İstanbul'da yeni bir hayata başlamaya karar verirler. Hemen harekete geçen iki kardeş, ilk önce kendilerine bir iş kurmak için hummalı bir çalışmaya girerler. Selvinaz, uzun yıllardır hobi olarak yapmasına rağmen bir türlü meslek haline getirmeye cesaret edemediği butik pastacılık işine girmeye karar verir. Hayallerinin mesleğini icra etmek için İstanbul'un kalbi olarak gördüğü Taksim'de Gülendam'a ait dükkânı aylık 5.000 TL'ye kiralar. İşleri oldukça iyi giden ve siparişlere zorlukla yetişen Selvinaz, Mayıs ayı sonunda Taksim'de aniden baş gösteren ve gün geçtikçe tüm ülkeye yayılan protesto eylemleri nedeniyle kira bedelini ödemekte zorluk çekmeye başlamıştır.

Salih ise daha da yüksekte uçmaktadır: İstanbul'daki tüm sosyete düğünlerinin havai fişeklerin sayısı ve çeşitliliği bakımından birbiriyle yarıştığını gözlemleyen Salih varını yoğunu ortaya koyar ve bir havai fişek

fabrikası satın alır. Ancak fabrikanın işletme ruhsatının süresi sona ermiştir. Bir an önce fabrikayı faaliyete geçirmek isteyen Salih, ruhsat yenileme işlemlerinin normal seyrinden daha kısa bir sürede gerçekleştirilmesi için belediye çalışanı Cihan'a 2.000 TL ödemede bulunur. Gerçekten de ruhsat yenileme işlemleri ışık hızıyla tamamlanır ve Salih fabrikanın başına geçer. Salih'in fabrikanın başına geçmesinden bir ay sonra, fabrikada büyük bir patlama meydana gelir ve o sırada fabrikanın etrafından geçmekte olan Büklümsu ağır bir şekilde yaralanır. Hemen hastaneye kaldırılan Büklümsu, ikinci derece yanık teşhisiyle üç hafta boyunca hastanede tedavi görür. Büklümsu tedavi masrafı olarak 5.000 TL ödemiştir.

İzmir'de yaşayan ve iki kardeşinin de başına gelen talihsizlikleri duyan Setenay, hemen İstanbul'a bir uçak bileti alarak kendi kullandığı arabayla havaalanına doğru yola koyulur. Yolda normal bir hızda seyrederken, ani bir şekilde önüne çıkan Halil'in kullandığı kamyonetin çarpması sonucu Setenay ağır bir şekilde yaralanır ve kaldırıldığı hastanede bir süre sonra hayatını kaybeder. Akşam haber bültenlerinde ise flaş haber olarak, Setenay'ın bineceği uçağın havalandıktan hemen sonra düştüğüne ve içindeki tüm yolcuların öldüğüne yer verilmiştir.

1. Selvinaz, Gülendamlar'dan kira bedelinin indirilmesini talep edebilir mi? Bunun için gerekli şartları Türk Borçlar Kanunundaki yeni düzenlemeyi de göz önünde tutarak açıklayınız. (15 p.).

Selvinaz, kira bedelinin indirilmesini **sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması** çerçevesinde talep edebilir. Sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması "Türk Borçlar Kanununun 138. maddesinde "Aşırı ifa güçlüğü" başlığı altında düzenlenmiştir. Bu düzenleme de göz önünde tutulduğunda, uyarlamanın talep edilebilmesi için;

-- sözleşmenin kurulduğu anda mevcut olan **şartların sonrada önemli ölçüde değişmesi**;

-- şartlarda sonradan meydana gelen değişikliklerin, taraflarca başlangıçta **öngörülemez** nitelik taşıması;

--değişen hal ve şartlar nedeni ile tarafların yüklendikleri edimler arasındaki dengenin **aşırı ölçüde ve açık biçimde** bozulmuş olması; (borçlunun ekonomik açıdan mahvına yol açacak derecede ağır olması şart değildir);

-- borçlunun borcunu henüz **ifa etmemiş** veya ifanın aşırı ölçüde güçleşmesinden doğan **haklarını saklı tutarak ifa etmiş** olması;

--taraflar arasındaki sözleşmede veya kanunda uyarılama engel teşkil edecek bir düzenleme bulunmaması gerekir. Olayda bu şartlar gerçekleşmiştir.

2. Salih, Cihan'a ödediği 2.000 TL'nin iadesini talep edebilir mi? Bu soruna ilişkin olarak doktrin ve içtihatlarda ileri sürülen görüşleri de aktararak BK ve TBK açısından ayrı ayrı değerlendiriniz. (10 p.).

Salih ile Cihan arasındaki anlaşma rüşvet anlaşması olup ahlaka aykırılık nedeniyle batıldır. Borçlar Kanununa göre hukuka ve ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi için verilen edimlerin iadesi talep edilemez. Modern

öğreti ve 2008 tarihinde verdiği bir kararından beri İsviçre Federal Mahkemesi, bu iade yasağının sadece hukuka veya ahlaka aykırı bir davranışı teşvik veya ödüllendirmek için yerine getirilmiş edimler (Gaunerlohn) bakımından söz konusu olduğunu kabul etmektedir. Olayda da böyle bir durum söz konusudur. **(6 p.)**.

Türk Borçlar Kanununda (m.81) aynı iade yasağı muhafaza edilmekle beraber, eklenen yeni bir hükümle, **hakimin bu edimin devlete mal edilmesine karar verebileceği** düzenlenmiştir. **(4 p.)**.

3. Büklümsu'nun uğramış olduğu zarardan kim, hangi hukuki sebeple sorumludur? (Sorunu sadece yeni Türk Borçlar Kanunu açısından ve ilgili hukuki kurumun şartlarını da belirterek inceleyiniz). (15 p.).

Salih, tehlike sorumluluğu esasına göre sorumlu olacaktır. Tehlike sorumluluğu TBK.m.71'de düzenlenmiştir. Cevapta ana hatları itibariyle **tehlike sorumluluğunun şartlarının açıklanması ve TBK 71'hükümünün kısaca değerlendirilmesi** gerekmektedir. (Tehlike sorumluluğundan sadece ismen bahsedilip şartlarının açıklanmaması not değeri olan bir cevap olarak değerlendirilmeyecektir).

4. Halil, Setenay'ın bineceği uçağın zaten düşeceğini ileri sürerek haksız fiil sorumluluğundan kurtulabilir mi? (10 p.).

Halil'in bu yöndeki bir iddiası, **önüne geçen illiyet (farazi illiyet)** iddiasıdır. Önüne geçen illiyet veya farazi illiyet zarar veren şahsı sorumluluktan kurtarmayacaktır.

SORU II (Tükenmişlik sendromu): Son yıllarda rol aldığı film ve dizilerle kendisinden sıkça söz ettiren Deren, 15 Mayıs 2012 tarihinde yapılan görüşmeler sonucunda Duru isimli şampuan markasının yeni reklam yüzü olmayı kabul eder. Reklam filmi yabancı bir reklam ajansı tarafından çekilecek olup bunun için gerekli teçhizat da yurt dışından sadece bir günlüğüne Türkiye'ye getirilecektir. Bu nedenle taraflar arasında akdedilen sözleşmede Deren'in mutlaka 15 Ağustos 2012 tarihinde çekimin yapılacağı Büyükaada'da hazır bulunması kararlaştırılır. Yine sözleşmeye göre Duru Ltd. Şti. toplam kırk beş saniye sürecek reklam filmi için Deren'e 500.000 TL ödeyecektir. Bu bedelin yarısı sözleşmenin imzalandığı 15 Mayıs 2012 tarihinde peşin olarak ödenmiş; kalan yarısının ise reklam filmi çekilip tamamlandığı zaman ödeneceği kararlaştırılmıştır.

Deren, sözleşmenin yapılmasının ardından peşin olarak aldığı parayla birikmiş borçlarını öder; çekimin ardından alacağı parayla da uzun yıllardır rüyalarını süsleyen üstü açık spor arabayı satın almanın hayallerini kurar. Bir otomobil galerisinde siyah renkli, üstü açık Audi A4 Cabriolet marka arabayı beğenir. Deren, galeri sahibi Nurettin'le 20 Mayıs 2012'de yaptığı satım sözleşmesine göre, satım bedeli olan 200.000 TL'yi **1 Eylül 2012'de** ödeyecek, Nurettin de arabayı Eylül ayı ortasında kendisine teslim edecektir. Sohbet esnasında Nurettin Deren'e Volkswagen bayiliğini de almak istediğini, bu konudaki görüşmelerin devam ettiğini, bu nedenle yeni bir mekâna taşınacağını ve yeni mekânın

açılışında onun gibi tanınmış bir reklam yıldızının yer almasının tanıtım açısından yararlı olacağını söyleyerek teklifte bulunur. Deren bu teklifi kabul eder. Taraflar arasındaki anlaşmaya göre Deren 15 Haziran 2012 tarihinde yapılacak açılışa katılacak, ücret olarak kararlaştırılan 50.000 TL ise Deren'in günlük hayatını devam ettirebilmek için paraya ihtiyaç duyması sebebiyle otomobil satım bedelinden mahsup edilmeyip, **15 Temmuz 2012** tarihinde ödenecektir. .

Bu arada Nurettin, son zamanlarda paraya sıkışık olan arkadaşı Kıvanç'a biraz olsun yardım edebilmek düşüncesiyle, Deren'den olan satım bedeli alacağını Kıvanç'a temlik etmeye karar verir. Ancak Nurettin, Kıvanç ile 25 Mayıs 2012 tarihinde akdettiği yazılı temlik sözleşmesine, "Volkswagen bayiliğinin bana verilmesi halinde, Deren'den olan 200.000 TL'lik alacağımı Kıvanç'a temlik ediyorum" hükmünü de eklemiştir. Kıvanç ile sözleşme akdetmesinden iki gün sonra ABC Bankası'ndan almış olduğu krediye karşılık teminat göstermesi gerektiğini hatırlayan Nurettin, telaş içinde Deren'den olan alacağını bu kez ABC Bankasına teminat amacıyla temlik eder. Bu arada yapılan görüşmeler olumlu sonuçlanmış, Nurettin 1 Haziran 2012 tarihi itibarıyla Volkswagen bayiliğini de almış ve buna ilişkin sözleşme akdedilmiştir.

Nurettin'in bayiliği aldığından haberdar olan Kıvanç, 5 Haziran 2012 tarihinde Deren'i arayarak alacağı kendisinin devraldığını ve vadesi geldiğinde 200.000 TL'yi kendisine ödemesini bildirir. Bu gelişmeye çok şaşırarak ve tanımadığı kişilere karşı borçlu duruma düşmesine bir parça sinirlenen Deren, kendisinin de Nurettin'den 50.000 TL alacaklı olduğunu ve bu alacağını devredilen alacakla takas ettiğini, geriye 150.000 TL borcu kaldığını bildirir.

Temmuz ve Ağustos ayları boyunca sürekli olarak Eylül ayında çekilecek yeni dizi için oyuncu koçundan dersler alan, kalan zamanını ise spor salonunda rolü için zayıflamakla geçiren ve senaryoyu okuyan Deren, reklam filminin çekileceği 15 Ağustos 2012 tarihine gelindiğinde, "tükenmişlik sendromu"na yakalandığını bahane ederek çekimlere katılmaz.

1. Nurettin ile Kıvanç arasında yapılan temlik işleminde ne tür bir şart kararlaştırılmıştır? Alacağın temliki işleminin hukuki niteliğini belirterek bu tür işlemlerin şarta bağlı olarak yapıp yapılamayacağını açıklayınız. (10 p.).

Olayda **"geciktirici şart"** söz konusudur. Alacağın temliki işlemi, bir **tasarruf işlemi** niteliği taşır. Borçlandırıcı işlemler gibi kural olarak **tasarruf işlemlerinin de şarta bağlanması mümkündür.**

2. Nurettin ile ABC Bank arasında yapılan temlik işlemi geçerli midir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Nurettin ile Kıvanç arasında yapılan ilk temlik işlemi **geciktirici şarta bağlı olarak yapılmıştır.** Geciktirici şarta bağlı işlemlere ilişkin olarak

TBK.m.171/III(BK.m.150/III) hükmünde, **şartın gerçekleşmesinden önce yapılan tasarruf işlemlerinin, şartın hükümlerini zedelediği oranda geçersiz olacağı** düzenlenmiştir. Şartın gerçekleşmesinden önce Nurettin'in aynı alacağı bu kez ABC Bank'a temlik etmesi, şarta bağlı ilk temlik işleminin hükümlerini tamamen zedeleyeceğinden geçersizdir.

3. Deren'in Kıvanç'a karşı takas beyanında bulunması geçerli midir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

Alacağın temlik durumunda borçlunun devralana karşı takas hakkını kullanabilmesi için karşılıklılık şartının mevcut olması gerekmediği gibi, takas alacağının muaccel olması şartı da aranmamıştır. Gerçekten de TBK m.188/II(BK.m.167/II) hükmüne göre, **borçlu, devri öğrendiği anda muaccel olmayan alacağını, devredilen alacaktan önce (veya onunla aynı anda) muaccel olması koşuluyla borcu ile takas edebilir.** Olayda bu hükümde aranan şartlar gerçekleştiğinden Deren'in takas beyanı geçerlidir.

4. Duru Ltd. Şti.'nin, Deren'e ödemiş olduğu 250.000 TL'nin geri ödenmesini talep edebilmesi için hangi hakkı kullanması gerekir? Bu hakkın kullanılabilmesi için varlığı gerekli şartlar somut olayda gerçekleşmiş midir? (10 p.).

Duru Ltd. Şti.'nin 250.000 TL'nin geri verilmesini isteyebilmesi için borçlu temerrüdü sebebiyle sözleşmeden dönme hakkını kullanması gerekir. Tam ve doğru bir cevap için borçlu temerrüdünün şartlarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi ve iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde borçlu temerrüdü halinde alacaklıya tanınan haklardan ve bu hakların kullanılabilmesi için yerine getirilmesi gereken formalitelerden genel olarak bahsedilmesi gerekmektedir.

Bu noktada şu iki hususa özel olarak değinilmesi gerekir: İlk olarak, sözleşmede borcun ifası için **"kesin vade"** kararlaştırıldığı için Deren ihtarla gerek olmadan temerrüde düşmüştür.

İkinci olarak sözleşmeden dönme hakkını kullanılabilmesi için Duru Ltd. Şti.'nin Deren'e ek süre vermesine gerek bulunmamaktadır. Çünkü olayda ek süre verilmesine gerek olmayan durumlardan biri olan **"kesin vadeli işlem"** söz konusudur.

5. İade talebinin hukuki sebebini bu konuda doktrinde ileri sürülen görüşleri de aktararak açıklayınız. (10 p.).

Alacaklının sözleşmeden dönmesi halinde iadenin hukuki temeline ilişkin olarak doktrinde şu görüşler ileri sürülmektedir.

Klasik dönme görüşüne göre, dönme hakkının kullanılması ile birlikte sözleşme geçmişe etkili olarak ortadan kalkar ve daha önce yerine getirilmiş edimlerin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi gerekir.

Kanuni borç ilişkisi teorisini savunan yazarlara göre ise, iade borcu kanundan doğar ve BK. m. 125 hükmü uyarınca 10 yıllık zamanaşımı

süresine tabidir. İadenin kapsamı bakımından sebepsiz zenginleşme hükümleri kıyasen uygulanır.

Klasik dönme teorisini sebebe bağlılık ilkesi ışığında yeniden yorumlayan **ayni etkili dönme teorisine** göre ise, dönme hakkının kullanılması ile hukuki sebep ortadan kalktığı için maddi edimlerin iadesi ilk planda istihkak davası ile talep edilecektir. İstihkak davasının mümkün olmadığı durumlarda iade sebepsiz zenginleşme hükümlerine tabi olacaktır.

Dönüşüm teorisine göre, dönme hakkının kullanılması ile birlikte sözleşme sona ermeyip sadece içerik değiştirdiğinden, tasfiye sözleşme hukuku kurallarına göre gerçekleşecektir. Dolayısıyla iade talepleri bakımından da 10 yıllık sözleşmesel zamanaşımı süresi uygulanacaktır.

2/B-BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER-FİNAL SINAVI **(21.05.2012)**

(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I: Gülendam Ankara Gölbaşı'nda havuzlu bir villanın sahibidir. Taşansu, Gülendam'ın fakülte yıllarından yakın arkadaşdır. Gülendam her yıl Ağustos ayında tatilini Ayder yaylasındaki dağ evinde geçirir ve bu süre boyunca villasına göz kulak olması için anahtarları Taşansu'ya bırakır.

Taşansu öğrencilik yıllarından itibaren istikbal vadeden biri olmasına, örneğin tuttuğu ders notlarını ücret karşılığında diğer öğrencilere pazarlamasına rağmen, mezuniyet sonrası iş hayatında gerekli sıçramayı yapamamıştır. Ekonomik durumu da gittikçe bozulan Taşansu, Gülendam'ın tatilde olduğu 2008 Ağustos ayında önce villayı 1000 TL karşılığında bir haftalığına Ahmet'e kiraya verir. Hemen arkasından öğrencilik yıllarında parti organizasyonunda sergilediği üstün performansları hatırlar ve aklına başka bir parlak fikir gelir: 20 Ağustos'ta villada bir tekno-parti düzenlemeye karar verir. Sınırsız içkinin sunulacağı partiye giriş ücretini 200 TL olarak tespit eder ve 14 Ağustos tarihinde kişisel web sayfasından ilan eder.

Organizasyon için hemen işe koyulan Taşansu, partide ikram edeceği içkilerin temini için 15 Ağustos tarihinde Hulki ile görüşür. Hulki 10 koli değişik türde içkiyi piyasa fiyatı olan 1500 TL'ye temin edebileceğini bildirir. Taşansu zor durumda olduğunu, güç bela 1200 TL denkleştirebildiğini ve bu bedeli peşin olarak ödemeye hazır olduğunu söyler. Taşansu'nun durumuna üzülen Hulki bu teklifi kabul eder. Taraflar arasındaki yazılı anlaşmaya göre içkiler mutlaka en geç 19 Ağustos

tarihinde teslim edilecektir. Taşansu 1200 TL'yi anlaşma gereği peşin olarak öder.

Taşansu partide ikram edilecek diğer yiyecekler için Muhlis ile görüşür. Sıkı pazarlıklar sonucu taraflar arasında şöyle bir anlaşma gerçekleşir: Taşansu Muhlis'e yiyecekler karşılığında 1000 TL ödeyecek, ancak 150'den fazla bilet satması durumunda ilave 1000 TL daha ödeyecektir.

Taşansu'nun internet üzerinden duyurduğu parti biletleri yoğun ilgi görür. Fazla bilet satmasının kendisinden daha çok Muhlis'e yarar sağlayacağını düşünen Taşansu 150. biletı sattıktan sonra web sayfasına biletlerin tükendiğine dair bir ilan koyar ve bilet satımını durdurur.

19 Ağustos tarihine gelindiğinde Hulki 10 koli içkiyi teslim etmez. Büyük bir paniğe kapılan Taşansu hemen bir piyasa araştırmasına girişir. Şansının da yaver gitmesiyle 1800 TL ödeyerek içkileri temin eder ve büyük bir fiyaskoyla karşı karşıya kalmaktan kurtulur.

20 Ağustos gecesi parti başlar, ancak her şey yolunda giderken yan villada oturan ve bir klasik müzik tutkunu olan Ekrem gözükür. Ekrem bu kadar yüksek sesle yapılan tekno müzikten rahatsız olduğunu, gürültüyü kesmelerini, aksi takdirde kolluk kuvvetlerine şikâyetle bulunacağını bildirir. Bir süre alevli şekilde devam eden tartışmalar sonunda tatlıya bağlanır: Taşansu'dan 500 TL alan Ekrem şikâyetten vazgeçer. Parti başarıyla sonuçlanmış ve Taşansu masraflar çıktıktan sonra 20000 TL kâr elde etmiştir.

Ayder yaylasındaki tatilini tamamlayıp Eylül ayı başında Ankara'ya dönen Gülelham yokluğunda villasında olan bitenden haberdar olur. Hemen Taşansu'yu arayarak büyük hayal kırıklığına uğradığını söyler ve partiden elde ettiğı 20000 TL kâr ile Ahmet'ten aldığı 1000 TL kira parasını kendisine iade etmesini talep eder. Taşansu, söz konusu villanın bir aylık kira değeriinin 4000 TL olduğunu, geriye kalan kazançları kendi becerisiyle elde ettiğini ve bu nedenle en fazla 4000 TL ödeyebileceğini belirtir.

- 1) Taşansu'nun partiye giriş biletinin 200 TL olduğunu web sayfasından duyurması icap mı yoksa icaba davet midir? BK ve TBK açısından ayrı ayrı değerlendiriniz. (10 p.).
- 2) Taşansu Ekrem'e ödediğı 500 TL'nin iadesini talep edebilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).
- 3) Taşansu Hulki'ye ödediğı 1200 TL'nin iadesi için hangi hakkı kullanmalıdır? Bu hakkı kullanabilmesi için hangi formaliteleri yerine getirmesi gerekir? Satım bedelinin iadesine ilave olarak hangi zararlarının tazminini talep edebilir? Somut olaydaki verileri göz önünde tutarak ve ilgili kavramları açıklayarak gerekçeli bir şekilde açıklayınız. (15 p.).
- 4) Taşansu ile Muhlis arasında yapılan sözleşmenin hukuki niteliğini de belirterek Taşansu'nun Muhlise ne kadar satım bedeli ödemekle yükümlü olduğunu gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

- 5) Gülendam Taşansu'ya karşı hangi hukuki sebeplere dayanarak hangi talepleri ileri sürebilir? İlgili hukuki kurumları da açıklayarak gerekçeli olarak anlatınız.(20 p.).

SORU II: Hizmet sektörünün önde gelen isimlerinden Sinan, Ankara'da bir alışveriş merkezinin en üst katında açmış olduğu "Sağlam Kafa- Sağlam Vücut" isimli spor ve yaşam kompleksinin altyapısını yenilemeye karar verir. Bu yenileme için, inşaat dünyasının renkli isimlerinden müteahhit Ruhi ile pazarlığa oturur. Ruhi, uzun süren görüşmeler sonucunda, spor ve yaşam kompleksinin yenilenmesini 100.000 TL'ye yapmayı kabul eder ve 15 Nisan 2012 tarihinde sözleşme imzalanır. Ruhi, içinde bulunduğu ekonomik güçlük nedeniyle, istemeyerek de olsa Sinan ile yaptığı sözleşmeden doğan alacağını 2 Mayıs tarihinde sözlü mutabakat sonucu Ahmet'e; 3 Mayıs'da adi yazılı şekilde yapılan sözleşme ile Hasan'a; 5 Mayıs tarihinde ise noterde yapılan resmi şekildeki sözleşme ile Süleyman'a ivaz karşılığında devretmiştir.

Spor ve yaşam kompleksinin elektrik tesisatının yenilenmesi Ruhi'nin deneyimli elemanlarından Mazlum tarafından gerçekleştirilecektir. Mazlum, inşaatın tamamlanmasına bir ay kala, akşam eve gidip derbi sırasında eşinden nasıl bir sofra isteyeceğini düşünürken spor kompleksinin elektrik tesisatını bozarak sigortalarını attırır. Sigortaların atması sonucunda, spor kompleksinde yer alan spor aletlerinin çoğunun kabloları ve motorları yanar ve kullanılamaz hale gelir. Bu nedenle meydana gelen zarar yaklaşık 20.000 TL tutarındadır. Ruhi, son derece sert bir dille Mazlum'dan tesisattaki bu problemi o gün içinde halletmesini ister. Derbi saati yaklaşmasına rağmen şantiyede kalmak zorunda olmayı bir türlü hazmedemeyen Mazlum, sadece maçı izleyip geri dönmek üzere şantiyeden ayrılır. Maçın sonunda karşı takımın maçı alıp şampiyon olmasına oldukça sinirlenen Mazlum, şantiyeye dönerken şampiyon olan karşı takım taraftarlarından Mahir ile kavgaya tutuşur ve Mahir'in kolu kırılır. Mahir 1000 TL tedavi masrafı yapmak zorunda kalmıştır.

- 1) Sinan uğradığı 20.000 TL tutarındaki zararın tazminini kimlerden, hangi hukuki gerekçeye dayanarak talep edebilir? Sorumluluğun şartlarını ve sorumluluktan kurtulma imkânının bulunup bulunmadığını da belirterek gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).
- 2) Mahir 1000 TL tutarındaki zararlarının tazminini kimlerden, hangi hukuki gerekçeye dayanarak talep edebilir? (5 p.).
- 3) Ruhi'nin yaptığı 3 adet temlik işleminden hangisinin geçerli olduğunu, kimin alacak hakkını iktisap ettiğini gerekçeli olarak açıklayınız. Alacağı iktisap eden şahısların iyiniyetli olmaları farklı bir hukuki sonuca varılmasını gerektirir mi? (15 p.).

2/B-BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER-FİNAL SINAVI
(31.05.2011)

(Sınav Süresi: 120 Dakika)

SORU I: Kudret, İstanbul'un Bebek semtinde denize sıfır bir kafenin sahibidir. 15.03.2011 tarihinde bir televizyon kanalından Şanslı Masa isimli televizyon programının kendi kafesinde çekilmesi için bir teklif alır. Bu programın ününe ün katacağını düşünen Kudret, bu teklifi tereddütsüz kabul eder. Çekimler 31.05. 2011 tarihinde gerçekleşecektir. Ancak kafesinin dış duvarları yıllarca rutubetten ötürü aşınmış ve eskimiş olduğundan kafede bir restorasyon gerçekleştirmeye karar verir. Televizyon programının yayınlanmasından sonra kârının daha da artacağından hiç şüphe duymayan Kudret, restorasyon için hiçbir masraftan kaçınmayarak İstanbul sosyetesinin tanınmış iç mimarlarından Gülendam ile anlaşır. Oldukça titiz ve disiplinli bir iş kadını olan Gülendam bu büyük proje için en çok güvendiği usta olan Furkan ile çalışmaya karar verir ve onu Kudret'le tanıştıır. Gülendam kafedeki restorasyon alanında oldukça sıkı kurallar koyar. Çalışanların içki ve sigara içmelerini, cep telefonu ile konuşmalarını veya mesajlaşmalarını yasaklar.

Kudret, iç mekânda da bazı değişiklikler yapmanın iyi olacağını, özellikle masaların değiştirilmesi gerektiğini düşünerek, çeşitli mobilya firmaları ile görüşmeye başlar. İhtiyaç duyduğu 20 masa için "İtimat Mobilya" 34.000 liralık bir teklif verirken, "Huzur Mobilya" 30.000 TL'ye söz konusu masaları teslim edebileceğini belirtir. Bunun üzerine Kudret, "Huzur Mobilya" ile anlaşır. Taraflar arasındaki sözleşmeye göre, masalar en geç 28.05.2011 tarihinde teslim edilecektir. 30.000 TL tutarındaki satım bedeli Kudret tarafından peşin olarak ödenir. Sözleşmede ayrıca masaların teslim edilmemesi hali için 50.000 TL cezai şart kararlaştırılır.

Bir öğleden sonra Furkan kafenin merdivenlerinin yanındaki duvara yeni bir tablo asmak için çivi çakarken, cep telefonunun ekranında kendisini nikâh masasında terk eden eski nişanlısının adının yanıp söndüğünü görür. Heyecanla karışık bir öfkeye kapılan Furkan dayanamaz ve çekiç tuttuğu eliyle merdivendeki alet çantasının üzerinde duran cep telefonuna uzanır. Çekiç elinden kayar, merdiven boşluğundan düşer ve tam o sırada tablonun o duvara yakışıp yakışmadığını merak ederek alt kattan Furkan'a seslenmekte olan Kudret'in köprücük kemiğine isabet eder ve kemiğin kırılmasına neden olur. Kudret'i hastaneye götürmek için hemen arabasıyla olay yerine park etmeye çalışan Pınar, dikkatsizliği sonucu dış cephe işleri için kurulan iskeleye çarpar. İskele tam olarak yıkılmamakla birlikte yan yatar ve yoldan geçenler için büyük tehlike oluşturur. Olay mahallinde bulunan polis, itfaiye ve belediye yetkililerinin tehlikeyi giderdiği iki saat boyunca sokağı araç ve yaya trafiğine kapatmak zorunda kalır. Aynı sokakta bir büfe işleten Mihriban sokağın trafiğe kapanması nedeniyle yaklaşık 100 TL gelir kaybına uğrar.

Kudret yaklaşık iki haftalık tedavi sürecinin ardından tekrar işe koyulur. Ancak aksilikler henüz bitmemiştir. Huzur Mobilya 28.05.2011 tarihinde masaları teslim etmemiştir. Bu tarihte aynı özellikleri taşıyan 20 adet masanın piyasa fiyatı 40.000 TL'na yükselmiştir.

- 1) Kudret tedavi için yaptığı harcamaların tazminini kimlerden, hangi hukuki gerekçelere dayanarak talep edebilir? Sorumluluğun şartlarını

ve sorumluluktan kurtulma imkânının bulunup bulunmadığını da belirterek gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

- 2) Mihriban'ın 100 TL'lik gelir kaybını talep etmesi mümkün müdür? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).
- 3) Kudret ödediği 30.000 TL'nin iadesini ve buna ek olarak tazminat talep edebilir mi? Bunun için hangi hakkı kullanması gerekir? Bu hakkın kullanılabilmesi için gerekli şartlar somut olayda gerçekleşmiş midir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).
- 4) Kudret satım bedelinin iadesi ile birlikte ayrıca cezai şartı olarak kararlaştırılan miktarı talep edebilir mi? Somut olayda kararlaştırılan cezai şartın türünü de belirterek gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

SORU II: Ankara'da ünlü bir avukatlık bürosunda çalışmakta olan İlinsu, uzun yıllardır gece gündüz çalışmasının karşılığını alır ve büroya ortak yapıldığını öğrenir. Maaşına da hatırı sayılır bir oranda zam alan İlinsu, 2005 model Honda marka arabasını değiştirerek yerine ikinci el Audi marka üstü açık bir araba almaya karar verir ve bu konuda internette araştırma yapması için asistanına talimat verir. Asistanı aynı günün akşamı İlinsu'ya uygun fiyata ikinci el otomobil satan Nuri'nin iletişim bilgilerini verir. Vakit kaybetmeden Nuri'nin galerisine giden İlinsu 2009 model Audi'nin direksiyonuna geçer, sürüşünü de beğenir ve arabanın 10.000 kilometrede olduğunu görünce çok kullanılmamış olduğundan ötürü daha da sevinir. Oysa gerçekte Nuri, arabanın takometresiyle oynamış, aslında 80.000 kilometrede olmasına karşılık 10.000 kilometreye düşürmüştür. Sıkı bir pazarlık sonucu İlinsu ve Nuri 50.000 TL üzerinde anlaşır. İlinsu 50.000 TL'nin 30.000 TL'lik kısmını ertesi gün, geri kalan kısmını da iki ay sonra ödeyecektir. İlinsu sözünde durarak 30.000 TL'yi ertesi gün öder. İki gün sonra Nuri, Güven Bank'tan 300.000 TL kredi almış ve kredi borcu kapanıncaya kadar otomobil satımından doğmuş ve doğacak alacaklarını bankaya temlik etmiş; temlik işleminde ayrıca Nuri'nin on beş günde bir alacaklı olduğu kişileri ve alacak miktarını gösterir listeyi bankaya bildireceği öngörülmüştür. Banka yetkilileri İlinsu'yu hemen arayarak durumdan haberdar etmiş ve 20.000 TL bakiye borcu kendilerine ödemesini bildirmiştir.

İlinsu bir sabah üstü açık arabasıyla rüzgârda saçlarını savurarak işe giderken, arabanın çekişinde bir problem olduğunu farkeder, ancak daha ne olduğunu anlayamadan direksiyon hâkimiyetini kaybeder ve refüje çarpar. İlinsu ağır hasara uğrayan arabasını bir çekici çağırarak en yakın tamirciye götürür ve tamircide kötü bir haberle daha karşılaşır. Tamirci ona hayallerinin arabasının takometresiyle oynandığını, arabanın gerçekte 10.000 kilometrede değil 80.000 kilometrede olduğunu söyler. İlinsu kazaya mı yoksa kandırıldığına mı daha çok üzüleceğini bilemeyerek telefona sarılır ve Nuri'yi arayarak onun yüzünden çok kötü bir kaza yaptığını, ona ödemiş olduğu 30.000 TL'yi derhal iade etmesini söyler.

- 1) İlinsu'nun ödediği satım bedelinin iadesini talep edebilmesi için hangi hakkı kullanması gerekir? Bu hakkın hangi süre içinde kullanılması gerektiğini ve hukuki niteliğinin ne olduğunu açıklayınız. (5 p.).
- 2) Nuri teslim ettiği arabanın enkaza döndüğünü ileri sürerek satım bedelini iadede kaçınabilir mi? (15 p.).

- 3) İlnsu'nun iade talebi hangi zamanaşımı süresine tabidir? Nuri'nin zamanaşımı def'inden feragat etmesi mümkün müdür? Bu hususa ilişkin olarak ileri sürülen görüşleri de belirterek açıklayınız. (7 p.).
- 4) Olayda ne tür bir temlik işlemi söz konusudur? Bu türden temlikin geçerli olması için doktrin ve içtihatlarda hangi şartların mevcudiyeti aranmaktadır? (15 p.).
- 5) İlnsu, Güven Bank'a 20.000 TL'yi ödemekten kaçınabilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız. (8 p.).

NOT: Sorulara verdiğiniz cevaplarda, bir hüküm değişikliği söz konusu ise, yeni Türk Borçlar Kanununun ilgili düzenlemesine de kısaca değinilmesi gerekmektedir.

BORÇLAR HUKUKU II-ARA SINAVI (24.03.2011)

(Sınav süresi: 100 Dakika)

SORU: Merkezi İstanbul'da bulunan Buğday ithalatçısı **V** şirketinin 1 Mart 2011'de Arjantin'den ithal ettiği buğday, Mimoza adlı gemiyle yola çıkmıştır. **V** şirketi, 2 Mart 2011'de İzmir'de faaliyette bulunan **K** şirketine gönderdiği e-mail ile Mimoza gemisinin 5 Mart 2011 tarihinde Mersin limanına varmasını beklediğini ve bu tarihte 3000 ton buğdayı tonu 410 dolar'dan teslim edebileceğini belirtir. **K** şirketi buğdayın piyasa fiyatı 420 dolar olduğu için teklifi kendisi açısından elverişli bulur ve kabul eder. Taraflar arasındaki anlaşmaya göre **V** şirketi buğdayın 5 Mart 2011 tarihinde Mersin'e varmaması ve buğdayın teslim edilmemesi halinde sadece **K** şirketinin fiili zararlarını karşılayacak; ancak yoksun kalınan kârdan sorumlu olmayacaktır.

5 Mart 2011 tarihine gelindiğinde Mimoza gemisi henüz Mersin limanına varmamıştır. **K** Şirketi 9 Mart 2011 tarihinde gönderdiği e-mail ile satım konusu buğdayın bir an önce teslim edilmesini talep eder. **V** şirketi verdiği cevapta Mimoza gemisinin beklenmeyen nedenlerle geciktiğini ve kısa bir süre içerisinde buğdayın teslim edileceğini belirtir. **K** şirketi 15 Mart tarihinde gönderdiği yeni bir e-mail ile satım konusu buğdayın 20 Mart tarihine kadar teslim edilmemesi halinde artık teslimatı kabul etmeyeceğini belirtir. Ancak bu tarihte de buğday teslim edilmemiştir. 23 Mart 2011 tarihine gelindiğinde buğdayın ton fiyatı 490 dolara yükselmiştir.

K şirketinin buğdayın teslimi talebinden vazgeçmesinden sonra Mimoza gemisi Mersin limanına ulaşmıştır. **V** şirketi yeni bir alıcı buluncaya kadar gemideki buğdayları İrem'e ait ardiyeye boşalmıştır.

İrem söz konusu buğdayı V şirketinden habersiz olarak Ecem'e tonu 550 dolardan satmış ve aynı gün teslim etmiştir.

- 1) K şirketi satım bedelini Türk lirası olarak ödeyebilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).
- 2) Tarafların borçlarının ifa yeri neresidir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (5 p.).
- 3) V şirketinin buğday teslim etme borcu hangi tarihte muaccel ve ifa edilebilir olmuştur? Gerekçeli olarak açıklayınız. (5 p.).
- 4) Satım konusu buğdayın teslim edilmemesi üzerine K şirketi hangi haklara sahiptir? Bu haklardan yararlanabilmesi için neler yapması gerekir? Ayrıntılı olarak açıklayınız. (20 p.).
- 5) K şirketinin daha önceden satım bedelini ödemiş olması halinde ödediği bedelin iadesini talep edebilmesi için hangi hakkını kullanması gerekir? İade talebinin hukuki sebebinin bu konuda doktrinde ileri sürülen görüşleri de aktararak açıklayınız. (10 p.).
- 6) Olaydaki verilerden hareketle K şirketinin yoksun kaldığı kâr, tazmini talep edilebilecek zarar türüne göre hesaplayınız. (10 p.).
- 7) K şirketi yoksun kaldığı kârın tazmini talep edebilir mi? Sözleşmede bu hususa ilişkin olarak yer alan düzenlemeyi de göz önünde bulundurarak gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).
- 8) V şirketi, İrem'e karşı hangi hukuki nedenlere dayanarak talepte bulunabilir? İlgili hukuki kavram veya kurumları da açıklayarak gerekçeli olarak cevaplandırınız. (25 p.)

SORU I: (M), (N) ile yaptığı sözleşmeyle antika bir Çin vazosunun 10.000 YTL karşılığında kendisine devri hususunda anlaşmıştır. Ancak söz konusu vazo, sözleşmenin kurulmasından önce (N)'nin yardımcısının dikkatsizliği sonucu yere düşmüş ve tamamen tahrip olmuştur. Bu durumdan habersiz olan (M), vazonun teslimine ilişkin alacağını ivazlı olarak (Z)'ye devretmiştir.

- a) (M) ile (N) arasındaki satım sözleşmesi geçerli midir?
- b) (M) ile (Z) arasındaki temlik işlemi geçerli midir?
- c) (M) ile (Z) arasında yapılan alacağın temlik işleminin geçerliliği bir şekle tabi midir?
- d) (M) (Z)'ya karşı alacağın mevcudiyetinden sorumludur? Sorumluluğun kapsamını açıklayınız.

SORU II: Otomobil ithalatçısı (K), 2004 yılı Mart ayında otomobil tamircisi (B)'ye 100 000 YTL tutarındaki bir otomobili satıp teslim etmiştir. Bir süre sonra parasal açıdan sıkıntıya düşen (K), (B)'den olan 100 000 YTL tutarındaki alacağını 1 Mayıs 2004'de (X) bankasına satarak devretmiş, ancak temlik işlemi (B)'ye bildirilmemiştir. (B) 50 000 YTL'nı (K)'ya banka havalesi ile göndermiştir. (X) Bankası 15 Mayıs 2005'de (B)'den 100 000 YTL tutarındaki alacağın ödenmesini istemiştir. (B), söz konusu paranın yarısını daha önce (K)'ya ödediğini, geriye kalan 50 000 YTL tutarındaki borcu bakımından ise, (K)'ya ait çok sayıda otomobili tamir etmesinden doğan ve tamamı 1999 Nisan ayında muaccel olan aynı tutardaki karşı alacağı ile takas ettiğini (X)'e bildirmiştir.

- a) (K) tarafından (X)'e yapılan temlik ifa yerine temlik mi, yoksa ifa amacıyla yapılan temlik midir?
- b) (B) (K)'ya yaptığı 50 000 YTL tutarındaki ödeme oranında borcundan kurtulmuş mudur? Bunun için gerekli olan şartları belirterek, bu şartların somut olayda mevcut olup olmadığını tartışınız.
- c) (B) tarafından (X)'e karşı takas beyanında bulunması mümkün müdür?
- d) (B)'nin sahip olduğu alacağın takas beyanında bulunduğu zamanaşımına uğramış olması takas hakkını kullanmasına engel teşkil eder mi?
- e) (B)'nin takas beyanı hangi andan itibaren hüküm ve sonuç doğurur.

BORÇLAR HUKUKU II-FİNAL SINAVI (21.05.2008)

(Sınav Süresi: 100 Dakika)

SORU I: Ankara'da ikamet eden pul koleksiyonu meraklısı (D), İstanbul'da ikamet eden (F)'nin çok nadir bulunan bazı pulların yer aldığı koleksiyonunu satmak istediğini öğrenir. 01.04.2007 yapılan pazarlık sonucunda (F) 50 000 YTL karşılığında koleksiyonu (D)'ye devretmeyi kabul eder. Taraflar arasındaki anlaşmaya göre, (D) satım bedelini peşin ödeyecek; (F) ise koleksiyonu 01.06.2007 tarihinde teslim edecektir. Ayrıca koleksiyonun teslim edilmemesi halinde (F)'nin 30 000 TL cezai şart ödeyeceği kararlaştırılmıştır.

15.04.2007 tarihinde İstanbul'da gök gürültülü şiddetli yağış başlamış ve (F)'nin evine isabet eden yıldırım nedeniyle meydana gelen yangında, koleksiyon da yanarak telef olmuştur. Bu durumdan habersiz olan (D), (F)'den olan koleksiyonun teslimine ilişkin alacağını 70 000 TL'na (X)'e devretmiştir.

- 1) (D), (F)'ye karşı koleksiyonu teslim etmemesinden dolayı sorumlu mudur? Neden? (5 p.).
- 2) (D), peşin ödediği bedelinin iadesini talep edebilir mi? Bunun için hangi hukuki sebebe dayanması gerekir? Gerekçeli olarak açıklayınız.(15 p.).
- 3) Olayda ne tür bir cezai şart söz konusudur? (10 p.).
- 4) (D), kararlaştırılan cezai şartı talep edebilir mi? Neden? (5 p.).
- 5) (D) ile (X) arasında yapılan alacağın temliki işlemi geçerli midir? (D)'nin (X)'e karşı sorumlu olup olmadığını ve sorumluluğun kapsamını gerekçeli olarak açıklayınız. (25 p.).

SORU II: (A), maliki olduğu bir malı 01.01.2005 tarihinde 10.000 TL'na (B)'ye satmıştır. Sözleşmeye göre (B), parayı (K)'ya ödeyecektir. Durumdan hemen haberdar olan (K) satım bedelini talep etmiş, ancak (B) değişik mazeretler üreterek ödemededen kaçınmıştır. (K)'nın uzun süren mücadelesine rağmen (B) hâlâ ifada bulunmamış, ancak (K)'yı yatıştırmak için 01.01.2006 tarihinde değerli bir taşınır malını rehin vermiştir.

- 1) (A) ile (B) arasında yapılan işlemin hukuki niteliğini belirtiniz.(5 p)
- 2) (A), sonradan (B)den satım bedelini (K)'ya değil de kendisine ödenmesini talep edebilir mi?(5 p.).
- 3) (K)'nın alacağı somut olayda hangi tarihte zamanaşımına uğrar? Neden?(10 p.).

SORU III: Müteahhit (M), 10 ton çimento ihtiyacını karşılamak için (E) ve (F) isimli toptancılarla görüşür. (E) 10 ton çimentoyu 5 000 TL'ye teslim edebileceğini bildirirken, (F) 6 000 TL'lık teklif verir. Bunun üzerine (M), 1 Ağustos 2005 tarihinde (E) ile sözleşme yapar. Sözleşmeye göre teslimatın 1 Eylülde gerçekleşmesi gerektiği halde (E) borcunu bu tarihte ifa etmemiştir. 15 Eylül 2005 tarihine gelindiğinde, 10 ton çimentonun piyasa fiyatı 10 000 TL'ye yükselmiştir.

- 1) Müspet zarar kavramını tanımlayarak; somut olayda (M)'nin müspet zararını hesaplayınız(10 p).
- 2) Menfi zarar kavramını tanımlayarak, somut olayda (M)'nin menfi zararını hesaplayınız(10 p.).

BORÇLAR HUKUKU II-FİNAL MAZERET SINAVI (05.06.2008)

SORU I: Müteahhit (A), müteahhitlik faaliyetlerine son verdiği için, sahibi olduğu bir iş makinesini bir başka müteahhit (F)'ye 500.000 TL karşılığında 01.03.2007 tarihinde satmıştır. Sözleşmeye göre (F)'nin satım bedelini ödeme borcu sözleşmenin imzalanmasından altı ay sonra muaccel olacaktır. Ayrıca (F)'nin borcu için (K) kefil olmuştur. (A), 01.04.2007 tarihinde (F)'den olan 500 000 TL'lık alacağını (X)'e devretmiştir. Borçlu (F), başka bir hukuki ilişkiden dolayı (A)'dan 01.06.2007 tarihinde muaccel olacak bir alacak hakkına sahiptir. Yeni alacaklı (X) satım bedelini ödemesi için (F)'ye başvurduğunda, (F), (A) ile yaptıkları satım sözleşmesinde (A)'nın hilesine maruz kaldığını iddia ederek, sözleşmeyi iptal ettiğini ve bu nedenle satım bedelini ödemeyeceğini bildirmiştir.

- 1) (F), yeni alacaklı (X)'e karşı takas beyanında bulunabilir mi? Neden? Bunun için gerekli şartları ve bu şartların somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğini açıklayınız.(20 p.).
- 2) (F)'nin borcunu ödememesi ve yeni alacaklı (X)'nin kefil (K)'ya başvurması halinde, (K), (F)'nin yerine takas hakkını kullanarak ifadan kaçınabilir mi? Neden? (15 p.).
- 3) (F), hile sebebiyle sözleşmenin iptali için gerekli şartların mevcudiyeti halinde, sözleşmeyi iptal ederek yeni alacaklı (X)'e karşı ifadan kaçınabilir mi? Gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

BORÇLAR HUKUKU II-FİNAL SINAVI (28.05.2009)

(Sınav Süresi: 100 Dakika)

SORU I: Adana’da ikamet eden binicilik meraklısı Gürhan’ın bir yarış atı vardır. Gürhan 1995 ve 1996 yıllarında bu atı Süleyman’ın ahırında muhafaza etmektedir. Gürhan Süleyman’a kira bedeli olarak aylık 1000 TL ödeyecektir. Ancak Gürhan söz konusu kira bedelini düzenli olarak ödememiştir. Gürhan 1 Kasım 1998 tarihinde yarış atını muhafaza edebileceği küçük bir ahır da bulunan bir çiftlik evine taşınmıştır. Gürhan atı teslim almak için Süleyman’a gittiğinde, Süleyman o ana kadar ödenmemiş 8000 TL kira borcu olduğunu belirtmiş; ancak Gürhan’ın bu konuyu sonra konuşacaklarını söylemesi üzerine atı ona teslim etmiştir.

Süleyman birçok kez Gürhan’a borcunu ödemesini hatırlatmış, yapılan tartışmalar sonucunda Gürhan 20.5.1998 tarihinde 8000 TL tutarında bir alacak senedi imzalayarak Süleyman’a vermiş, ancak aradan bir süre geçmiş olmasına rağmen borcunu ödememiştir.

Gürhan eski atını satarak 2006 Ocak ayında „Zorro“ isimli yeni yarış atı almıştır. 2008 yılının başına gelindiğinde Gürhan’ın işleri bozulmuş ve yurt dışına taşınmaya karar vermiştir. Beraberinde götüremeyeceği için, Zorro’yu satmaya karar vermiştir.

Gürhan’ın bu niyetinden haberdar olan Süleyman birçok yarışta gördüğü Zorro’yu satın alabileceğini kendisine bildirmiştir. Taraflar 12.05.2008 tarihinde bir araya gelmiş ve Süleyman, Zorro’nun 18.05.2008 tarihinde yapılacak yarışlarda ilk üçe girmesi kaydıyla, 10.000. TL karşılığında atı satın almayı kabul ettiğini bildirmiştir. Gürhan’ın da bu teklifi kabul etmesi üzerine Süleyman, Zorro’yu da teslim alıp oradan uzaklaşmıştır.

Çok kısa süre içerisinde Süleyman’ın Zorro’ya olan ilgisi azalmış ve onu 18.05.2008 tarihinde yapılacak yarışlara kaydettirmemiştir.

25.05.2008 tarihinde Gürhan Süleyman’dan satış bedelini talep etmiştir. Süleyman atın yarışlara katılmadığını dolayısıyla borcu bulunmadığını, istediği zaman atını geri alabileceğini bildirmiştir. Ayrıca borcu olduğu kabul edilse bile, 10.000 TL tutarındaki bu borcunu 8000 TL tutarındaki kira alacağıyla takas ettiğini bildirmiştir. Gürhan ise, Zorro’nun yarışlara Süleyman onu kaydettirmedeği için katılamadığını belirterek, bu durumda, satın bedelini talep etmeye hakkı bulunduğunu ileri sürmüştür. Gürhan, Süleyman’ın takas iddiasına ilişkin olarak ise, kira bedellerine ilişkin alacakların BK.126 hükmü uyarınca 5 yıllık zamanaşımı süresine tâbi olduğunu, oysa kira borcunun muaccel olmasından beri yaklaşık 12 yıllık bir sürenin geçtiğini ve dolayısıyla kira alacağının zamanaşımına uğradığını, zamanaşımına uğramış alacakların ise takas edilemeyeceğini iddia etmiştir.

- 1) Süleyman'ın kira alacağı hangi tarihte zamanaşımına uğramıştır? Gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).
- 2) Gürhan'ın satım bedeline ilişkin alacağı doğmuş mudur? Süleyman'ın, "atın yarışlara katılmadığı ve dolayısıyla şartın gerçekleşmediği" iddiasını da göz önünde bulundurarak gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).
- 3) Süleyman'ın takas hakkını kullanması için gerekli şartlar somut olayda gerçekleşmiş midir? Takas hakkının kullanılması hangi andan itibaren hüküm ve sonuç doğurur? Süleyman'ın zamanaşımı iddiasını da göz önünde bulundurarak gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

SORU II: Amber adlı firma, "Wild Hors" markası ile tanınan erkek parfümünü üretmektedir. Amber firması, ürettiği parfümün esansını Durmaz A.Ş.'den sağlamaktadır. Durmaz A.Ş en son esans teslimatını 15 Ocak 2008 tarihinde yapmıştır. Bu teslimat nedeniyle Amber firması, Durmaz A.Ş.'ne 12.000 TL borçlanmıştır. Amber firması, "Temizel Kozmetik" mağazalar zincirinin kendi müşterisi olduğunu ve 6 ayda bir onlara yüklü miktarda mal sattığını, aralarındaki sözleşme uyarınca en yakın teslimatın 1 Temmuz 2008 tarihinde gerçekleşeceğini bildirerek, bu teslimattan kendi lehine doğacak alacaklardan 12.000 TL'lik kısmını borcuna karşılık Durmaz A.Ş.'ne temlik etmeyi önermiştir. Durmaz A.Ş. bu teklifi kabul etmiş ve taraflar arasında 4 Şubat 2008'de yazılı temlik sözleşmesi yapılmıştır.

Temlik işleminden sonra görsel ve yazılı medyada, "Wild Hors" markalı parfümün insan sağlığına zararlı olduğu yönünde haberler çıkmaya başlamıştır. Sağlık Bakanlığı konuyla ilgili inceleme başlatmış ve iddiaların doğru olduğunun tespiti üzerine bir genelge yayınlayarak söz konusu parfümün üretimini ve satışını yasaklamıştır.

- 1) 1 Temmuz 2008 tarihinde Amber firmasının teslimde bulunma, Temizel Kozmetiğin ise satım bedelini ödeme borcu doğar mı? Gerekçeli olarak açıklayınız. (5 p.).
- 2) Olayda ne tür bir temlik işlemi söz konusudur? Bu türden temlikin geçerli olabilmesi için doktrin ve içtihatlar da hangi şartların mevcudiyeti aranmaktadır? (10 p.).
- 3) Alacağın temliki işlemi geçerli midir? Durmaz A.Ş.'nin Amber firmasına başvurma hakkı mevcut mudur? Gerekçeli olarak açıklayınız. (15 p.).

SORU III: Fabrika sahibi Mustafa, çelik ticareti ile uğraşan Selim ile, üretimde ihtiyaç duyduğu çeliğin teminine ilişkin olarak 01.01.2005 tarihinde 5 yıllık bir sözleşme yapmıştır. Taraflar arasındaki sözleşmeye göre, Selim yılda 4 defa 100 ton çelik teslim edecektir. Teslim tarihleri

her yıl için 15 Ocak, 15 Nisan, 15 Temmuz ve 15 Ekim olarak kararlaştırılmıştır. Satım bedeli ton başına 600 TL olup, teslimattan sonraki bir hafta içinde Selim'in banka hesabına yatırılacaktır.

İlk üç yıl sözleşmeye uygun olarak kararlaştırılan mal teslim edilmiş ve satım bedeli de ödenmiştir. Ancak 15 Ocak 2008 tarihine gelindiğinde, Selim teslimatı gerçekleştirememiştir. Ekonomik krizden ciddi bir şekilde etkilenen Selim'in, iflas etmek üzere olduğu anlaşılmıştır.

- 1) 15 Ocak 2008 tarihinde Selim'in teslimatı gerçekleştirmemesi üzerine Mustafa'nın sahip olduğu hakları **sadece** sayarak, bu hakların kullanılabilmesi için yerine getirilmesi gereken formaliteleri kısaca açıklayınız. (15 p.).
- 2) Mustafa sahip olduğu hakları sözleşmenin hangi kısmı bakımından kullanabilir? Gerekçeli olarak açıklayınız. (10 p.).

BORÇLAR HUKUKU II-ARA SINAVI (12.04.2008)

SORU : (E), uzun zamandır oturduğu evini yenilemek istemektedir. Bu amaçla evin iç ve dış cephe boya işlerini yapması için müteahhit (B) ile anlaşır. (E) ayrıca antika halı alım satımı işi ile uğraşan (C)'den antika bir İran halısı satın alır. (E) ile (C) arasında yapılan sözleşmeye göre satım bedeli 15.000 TL olup, sözleşme konusu halı, boya işinin bittiğinin (E) tarafından (C)'ye bildirildiği anda teslim edilecektir. Satım bedeli ise teslimden önce (C) nin (X) bankasındaki hesabına yatırılacaktır.

Müteahhit (B), sözleşmeye uygun olarak boya işini yapmaya başlar. Binanın dış cephesinin boyanması için gerekli olan iskeleyi kurması için (D) ile anlaşır. Ancak (D), iskeleyi kurarken pencerelerden birine 150 TL. tutarında zarar verir.

Yukarıda belirtilen istenmeyen durumlara rağmen boya işi biter. Bunun üzerine (E), (C) ile yaptığı sözleşme ile ödemesi gereken 15.000 TL'nı internet üzerinden (C)'nin (X) bankasındaki hesabına havale eder. Ancak (E) söz konusu işlemi yaparken 15.000 yerine yanlışlıkla 150.000 TL. havale eder. Bu yanlışlığın farkında olmayan (E), ertesi gün (C) yi arayarak sözleşme konusu halıyı teslim etmesini istemiş, ancak (C) halıyı teslim etmemiştir.

- 1) (E), pencerede meydana gelen 150 TL. tutarındaki zararı kimlerden, hangi hukuki gerekçelere dayanarak talep edebilir? Sorumluluk sebebini, şartlarını ve sorumluluktan kurtulma imkânının mevcut olup olmadığını ayrıntılı olarak açıklayınız. (20 p.).

- 2) (E) ile (C) arasındaki satım sözleşmesinden doğan borçların ifa yeri neresidir. (10 p.).
- 3) (E), (C)'den, fazladan ödediği 135 milyar TL.'nin iadesini hangi hukuki nedene dayanarak talep edebilir? İlgili müessesenin şartlarını da belirterek ayrıntılı olarak açıklayınız.(20 p.).
- 4) (E)'nin teslimi talep etmesine rağmen, sözleşme konusu halıyı teslim etmeyen (C) temerrüde düşmüş müdür? Yoksa (E)'nin yapması gereken başka bir işlem var mıdır? (10 p.).
- 5) (C)'nin sözleşme konusu halıyı teslim etmemesi üzerine (E)'nin sahip olduğu haklar nelerdir? Bu haklardan yararlanabilmesi için neler yapması gerekir? Ayrıntılı olarak açıklayınız. (30 p.).
- 6) (E)'nin satım bedeli olarak ödediği 15.000 TL'nı geri almak için hangi hakkı kullanılması gerekir? İade talebinin hukuki dayanağını, bu konuda doktrinde ileri sürülen görüşler çerçevesinde açıklayınız (10 p.)